

Załącznik nr 1

do Uchwały Rady Gminy Bobrowniki

Nr XXX/194/2018

z dnia 5 lutego 2018 r.

www.artstudio-wloclawek.pl

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Bobrowniki na lata 2018-2023

Aktualizacja Bobrowniki 2019

Projekt Wyznaczenie obszaru zdegradowanego na terenie Gminy Bobrowniki wraz z opracowaniem Gminnego Programu Rewitalizacji współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna

Opracowanie:

Urząd Gminy Bobrowniki

ul. Nieszawska 10

87 – 617 Bobrowniki

telefon: +48 54 230 51 32

fax: +48 54 230 51 50

e-mail: sekretariat@ugbobrowniki.pl

Spis treści

Wstęp.....	6
Zakres pojęciowy	7
1. Opis powiązań Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Bobrowniki na lata 2016 – 2023 z dokumentami strategicznymi i planistycznymi.....	10
1.1. Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko – Pomorskiego do roku 2020 – Plan Modernizacji 2020 +	10
1.2. Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko – Pomorskiego na lata 2014 – 2020.....	11
1.3. Strategia Rozwoju Obszaru Społeczno – Gospodarczego Powiatu Lipnowskiego	11
1.4. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Bobrowniki	12
1.5. Lokalna Strategia Rozwoju Gminy Bobrowniki na lata 2015 – 2020	13
1.6. Strategia Rozwoju Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Gmin Dobrzyńskich Region Południe.....	14
1.7. 3 – letni Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016 – 2018.....	14
2. Uproszczona diagnoza gminy wraz z wnioskami	15
3. Obszar zdegradowany Gminy Bobrowniki.....	22
3.1. Analiza wskaźnikowa pod kątem występowania problemów społecznych i pozaspołecznych na Obszarze Północnym gminy Bobrowniki	24
3.2. Analiza wskaźnikowa pod kątem występowania problemów społecznych i pozaspołecznych na Obszarze Południowym gminy Bobrowniki	28
3.3. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego w gminie Bobrowniki.....	31
4. Obszar rewitalizacji Gminy Bobrowniki	33
5. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji	38
5.1 Podobszar rewitalizacji nr 1 – Bobrowniki	38
5.1.1. Publiczna infrastruktura aktywizacji społecznej w miejscowości Bobrowniki.....	38
5.1.2 Wyniki analizy pod względem przestrzenno – funkcjonalnym dla podobszaru Bobrowniki	42

5.2 Podobszar rewitalizacji nr 2 – Rachcin	46
5.2.1 Uzasadnienie wyodrębnienia podobszaru rewitalizacji Rachcin	46
5.2.2 Publiczna infrastruktura aktywizacji społecznej w miejscowości Rachcin	47
6. Wizja stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu rewitalizacji.....	49
6.1 Koncepcja rewitalizacji miejscowości Rachcin	51
6.2 Koncepcja rewitalizacji miejscowości Bobrowniki	52
7. Cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służące eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk.....	56
7.1 Dla podobszaru rewitalizacji Bobrowniki.....	56
7.2 Dla podobszaru rewitalizacji Rachcin.....	57
8. Lista planowanych projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	59
9. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym Programem Rewitalizacji.....	68
9.1. Kompleksowość programu.....	68
9.2. Koncentracja działań.....	68
9.3. Komplementarność przestrzenna	69
9.4. Komplementarność problemowa.....	70
9.5. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna.....	74
9.6. Komplementarność międzyokresowa	75
9.7. Komplementarność źródeł finansowania	77
10. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców oraz innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji	78
11. Szacunkowe ramy finansowe w odniesieniu do głównych i uzupełniających projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	86
12. System zarządzania realizacją programu rewitalizacji.....	88
13. System monitoringu i oceny skuteczności działań oraz system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu Programu Rewitalizacji.	89
14. Wykaz tabel, map i wykresów	92

Wstęp

Gmina Bobrowniki przystąpiła do tworzenia dokumentu pn. *Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Bobrowniki na lata 2018 – 2023*. Rewitalizacja to zestawienie działań, których rezultatem ma być wyprowadzenie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych. Na tych obszarach występuje stan kryzysowy uwidoczniiony przede wszystkim przestępczością, ubóstwem, niską jakością kształcenia, występowaniem przestrzeni zdegradowanych.

Posiadając program rewitalizacji Gmina Bobrowniki zyskuje możliwości pozyskiwania funduszy Unii Europejskiej. Urzeczywistniając rewitalizację prowadzić będziemy zintegrowane działania dla społeczności i przestrzeni z konkretnym odniesieniem do miejscowości wyznaczonych, jako obszar rewitalizacji.

Tworzenie programu rozpoczęliśmy od diagnozy Gminy Bobrowniki w kontekście występowania stanu kryzysowego. Dokonaliśmy wyznaczenia obszaru zdegradowanego, w którym wyodrębniliśmy obszar rewitalizacji w dwóch podobszarach nieprzekraczających łącznie 20 % powierzchni gminy i zamieszkanym przez mniej niż 30 % jej mieszkańców.

Poszczególnym etapom tworzenia dokumentu towarzyszyły konsultacje społeczne. We wszystkich sołectwach zorganizowano panele obywatelskie, w których udział wzięło łącznie 360 mieszkańców Gminy. Spotkania były okazją do przeprowadzenia badań ankietowych, przekazania materiałów szkoleniowych, zapoznania się z oczekiwaniami mieszkańców. Drugi cykl paneli obywatelskich odbył się w pierwszym kwartale 2017 r. W panelach uczestniczyli przedstawiciele sektora publicznego, społecznego i gospodarczego.

Wszystkim mieszkańcom stworzono warunki do zgłaszania własnych propozycji. Poprawa warunków życia mieszkańców może odbywać się wyłącznie z udziałem społeczności lokalnej. W zakresie przestrzeni zdegradowanej pojawi się możliwość wdrożenia spójnych działań rewitalizacyjnych przez nadanie niezagospodarowanym miejscom będącym własnością publiczną nowych funkcji.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Bobrowniki na lata 2018-2023 powstał zgodnie z **Zasadami programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko – pomorskiego na lata 2014 – 2020** przyjętymi Uchwałą nr 2/27/17 Zarządu Województwa Kujawsko – Pomorskiego z dnia 18 stycznia 2017 r.

W 2019 roku przystąpiono do aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Bobrowniki. Jak wynika z przeprowadzonych szczegółowych analiz obszarem zdegradowanym pozostały sołectwa Bobrowniki i Rachcin. Tereny te charakteryzują się wysoką koncentracją problemów społecznych i pozaspołecznych, co wykazane zostało w dalszej części opracowania.

Zakres pojęciowy

Na potrzeby przedstawienia zakresu pojęciowego zagadnień istotnych z perspektywy rewitalizacji przytoczone zostaną definicje opracowane w Ustawie o rewitalizacji:

Rewitalizacja – proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowanie działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy na podstawie programu rewitalizacji.

Stan kryzysowy – stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:

- a) gospodarczej (w szczególności w zakresie niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw)
- b) środowiskowej (w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska)
- c) przestrzenno - funkcjonalnej (w szczególności w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych);
- d) technicznej (w szczególności w zakresie degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).

Skalę negatywnych zjawisk odzwierciedlają mierniki rozwoju opisujące powyższe sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju, w odniesieniu do wartości dla całej gminy.

Obszar zdegradowany – obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic pod warunkiem stwierdzenia stanu kryzysowego na każdym z podobszarów.

Obszar rewitalizacji – obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w pkt 3, na którym, z uwagi na istotne

znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy.

W skład obszaru rewitalizacji mogą wejść obszary występowania problemów przestrzennych, takich jak tereny poprzemysłowe (w tym poportowe i powydobywcze), powojaskowe lub pokolejowe, wyłącznie w przypadku, gdy przewidziane dla nich działania są ściśle powiązane z celami rewitalizacji dla danego obszaru rewitalizacji.

Program rewitalizacji – uchwalony przez radę gminy, na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2015 r. poz. 1515 z późn. zm.) lub art. 14 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji.

Projekt rewitalizacyjny – projekt w rozumieniu art. 2 pkt 18 ustawy wdrożeniowej, wynikający z programu rewitalizacji, tj. zaplanowany w programie rewitalizacji i ukierunkowany na osiągnięcie jego celów (patrz: podrozdział 6.3 Elementy programu rewitalizacji pkt 8a) albo logicznie powiązany z treścią i celami programu rewitalizacji (patrz: podrozdział 6.3 Elementy programu rewitalizacji pkt 8b), zgłoszony do objęcia albo objęty współfinansowaniem UE z jednego z funduszy strukturalnych albo Funduszu Spójności w ramach programu operacyjnego. Wynikanie projektu rewitalizacyjnego z programu rewitalizacji oznacza zatem albo wskazanie (wymienienie) go wprost w programie rewitalizacji albo określenie go w ogólnym (zbiorczym) opisie innych, uzupełniających rodzajów działań rewitalizacyjnych.

Przestrzeń zdegradowana – to obecnie nieużytkowane tereny i obiekty, na których realizowano działalności: przemysłowe, wojskowe, eksploatację kopalń, transportowe, rolnicze, infrastruktury komunalnej (związanej z gospodarką wodno-ściekową, odpadami, zaopatrzeniem w energię). Specyficznym rodzajem „przestrzeni zdegradowanych” są także tereny i obiekty, w których rozpoczęto realizację zagospodarowania i jej nie zakończono – formalnie nie doszło więc do rozpoczęcia działalności, ale teren jest zajęty przez nieużytkowane obiekty. W szczególności do „przestrzeni zdegradowanych” należy zaliczyć: budynki (także budynki towarzyszące zasadniczej funkcji – np. w przypadku terenów przemysłowych lub gospodarstw rolnych także budynki zajmowane przez administrację, bazy pojazdów, itp.), place manewrowe, place składowe, tereny obsługi komunikacyjnej, tereny wyrobisk, tereny składowisk, budynki dworcowe, urządzenia stacyjne, rampy załadunkowe,

obiekty magazynowo - składowe (przy terenach przemysłowych, rolnych lub komunikacyjnych). Do kategorii przestrzeni zdegradowanych zalicza się także tereny i urządzenia infrastruktury technicznej służącej obsłudze ww. terenów, jeśli są z nimi integralnie związane (to znaczy po zaprzestaniu zasadniczej działalności nie zostały zaadaptowane na inne cele) – np. zakładowe ujęcia wody, oczyszczalnie ścieków, przepompownie ścieków, składowiska odpadów, urządzenia zasilania w energię, w tym w energię elektryczną, stacje redukcyjne gazu, itp. Do kategorii przestrzeni zdegradowanych związanych z pełnionymi wcześniej działalnościami rolniczymi nie zalicza się użytków rolnych, a jedynie tereny zajmowane przez zabudowę (w tym służącą hodowli), zagospodarowanie towarzyszące i infrastrukturę obsługi tych terenów.

1. Opis powiązań Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Bobrowniki na lata 2016 – 2023 z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

1.1. Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko – Pomorskiego do roku 2020 – Plan Modernizacji 2020 +

Dokument przyjęty uchwałą nr XLI/693/13 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 21 października 2013 r. wskazuje następujące priorytety związane z działaniami zaplanowanymi w Programie:

- Konkurencyjna gospodarka
- Modernizacja przestrzeni wsi i miast
- Nowoczesne społeczeństwo

Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko – Pomorskiego do roku 2020 – Plan Modernizacji 2020 + wskazuje cele strategiczne, które związane są z działaniami zaplanowanymi w Programie:

- Gospodarka i miejsca pracy
- Dostępność i spójność
- Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi
- Sprawne zarządzanie
- Tożsamość i dziedzictwo

Dokument określa wyzwania *specyficzne*:

- konieczność radykalnego ograniczenia bezrobocia połączona z szeroko rozumianym rozwojem gospodarki województwa
- konieczność zasadniczej poprawy warunków życia ludności wiejskiej
- nadanie impulsów rozwojowych wschodniej części województwa
- zbudowanie tożsamości i marki regionalnej

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Bobrowniki na lata 2017 – 2023 będzie przyczynkiem do urzeczywistniania założeń Strategii przez łagodzenie problemów występujących na terenie Gminy Bobrowniki, zwłaszcza w kontekście *przełamywania zapaści społeczno – gospodarczej* naszej części województwa i nadaniu jej *impulsów rozwojowych*. W tym celu sporządzamy nasz Lokalny Program Rewitalizacji, aby zapewnić Gminie Bobrowniki korzystanie z owoców przewidzianego w Strategii

działania pn. Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność (RLKS) wskazanego jako *podstawowy instrument interwencji* dla poprawy sytuacji obszarów wiejskich.

1.2. Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko – Pomorskiego na lata 2014 – 2020

RPO jest narzędziem urzeczywistniania założeń polityki spójności w województwie kujawsko – pomorskim dla potrzeb perspektywy finansowej Unii Europejskiej na lata 2014 – 2020. Dokument zawiera istotne priorytety wraz z podstawowymi kierunkami rozwoju nakreślonymi w Strategii Europa 2020. RPO zawiera istotne uzupełnienie w zakresie specyfiki regionu kujawsko – pomorskiego.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko – Pomorskiego na lata 2014 – 2020 obejmuje 12 osi priorytetowych. Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Bobrowniki na lata 2017 – 2020, z którego realizacją związane są bezpośrednio dwie osie priorytetowe:

- Oś Priorytetowa 7 Rozwój lokalny kierowany przez społeczność
- Oś Priorytetowa 11 Rozwój lokalny kierowany przez społeczność

1.3. Strategia Rozwoju Obszaru Społeczno – Gospodarczego Powiatu Lipnowskiego

Strategia jest narzędziem pomocniczym stworzonym przez Starostwo Powiatowe w Lipnie na potrzeby korzystania z Regionalnego Programu Operacyjnego. W dokumencie zidentyfikowano następujące problemy:

- brak infrastruktury zapewniającej działalność kulturalno- społeczną i rekreacyjną, w tym wystawienniczą, widowiskową itp.
- zły stan techniczny obiektów zabytkowych mogących być ośrodkami aktywności społeczno-kulturalnej
- wysoki poziom zagrożenia ubóstwem
- duża liczba osób objętych wsparciem instytucji pomocy społecznej

W strategii został określony ogólny cel, będący jednocześnie misją na lata 2014-2020 - **Rozwój gospodarczy drogą do rozkwitu nowoczesnego społeczeństwa** wraz z wyznaczeniem poszczególnych celów strategicznych, tj.

1. Rozwój gospodarki i rynku pracy.
2. Rozwój infrastruktury.

3. Rozwój kreatywnego społeczeństwa.

4. Zachowanie dziedzictwa naturalnego.

Zgodnie z podrozdziałem 8.6 Strategii ORSG wskazano na potrzebę przeprowadzenia działań rewitalizacyjnych na terenie powiatu lipnowskiego, w tym na terenie Gminy Bobrowniki. Program rewitalizacji wpisuje się w powyższe cele Strategii. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne ukierunkowane są na rozwój osobisty mieszkańców gminy Bobrowniki poprzez eliminację problemów społecznych ze wsparciem lokalnej infrastruktury na obszarze rewitalizacji.

1.4. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Bobrowniki

Przyjęte uchwałą nr IV/25/99 Rady Gminy Bobrowniki z dnia 25 lutego 1999 r. *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Bobrowniki* jest dokumentem wskazującym założenia polityki przestrzennej na jej obszarze wyrażającym przymyślaną działalność samorządu w poczynaniach realizowanych w obrębie przestrzeni jemu podlegającej. W dokumencie określono cel główny i cele szczegółowe:

Cel główny

- rozwój zapewniający poprawę życia mieszkańców, przy zachowaniu równowagi między aktywnością ekonomiczno-gospodarczą, a środowiskiem przyrodniczo – kulturowym.

Cele kulturowe:

- Zachowanie i eksponowanie dóbr dziedzictwa kulturowego, w tym:
 - Ochrona istniejących zasobów kulturowych,
 - Zachowanie tożsamości kulturowej w sferze materialnej i niematerialnej,
 - Kształtowanie harmonijnego krajobrazu współczesnego

Cele społeczne

- Poprawa jakości życia mieszkańców, w tym:
 - Wzrost dochodów mieszkańców
 - Wyrównanie dysproporcji w przestrzennym rozmieszczeniu urządzeń infrastruktury społecznej o elementarnym i podstawowym charakterze
 - Ograniczenie bezrobocia, w tym ukrytego w rolnictwie.

Cele gospodarcze (produkcyjne)

- Wzrost poziomu rozwoju gospodarczego przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju, w tym tworzenie warunków dla rozwinięcia małych i średnich przedsiębiorstw przy wykorzystaniu surowców lokalnych, głównie rolniczych i leśnych (system ulg podatkowych, dostępność terenów do inwestowania, uzbrojenie terenów) małej uciążliwości dla środowiska przyrodniczego,
- wykorzystanie szans dla rozwoju turystyki, w tym agroturystyki oraz turystyki.

Cele przestrzenne

- Podnoszenie ładu przestrzennego, w tym: porządkowanie struktury przestrzennej gminy, eliminowanie konfliktów wynikających z różnych sposobów użytkowania terenów, racjonalne wykorzystanie terenów osadniczych

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Bobrowniki na lata 2018 – 2023 przyczyni się do realizacji celów i zamierzeń postawionych w Studium oraz załagodzenia występujących problemów, ponieważ stanowić będzie jedną z podstaw do pozyskiwania funduszy zewnętrznych, istotnych z perspektywy rozwoju gminy.

1.5. Lokalna Strategia Rozwoju Gminy Bobrowniki na lata 2015 – 2020

Dokument przyjęty uchwałą Rady Gminy Bobrowniki z dnia 21 września 2015 r. zawiera założenia istotne z perspektywy osiągnięcia celów rozwojowych Gminy Bobrowniki. Cel główny określony w Lokalnej Strategii Rozwoju Gminy Bobrowniki na lata 2015 – 2020 określono jako **Wzrost jakości życia mieszkańców Gminy Bobrowniki**.

Cele operacyjne Lokalnej Strategii Rozwoju Gminy Bobrowniki na lata 2015 – 2020, z którymi powiązany jest Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Bobrowniki na lata 2017 – 2020:

Wzrost zainteresowania Gminą Bobrowniki

- poprawa atrakcyjności produktu turystycznego (obiekt): udostępnienie ruin zamku gotyckiego grupom rekonstrukcji historycznych i utworzenie kolejnych produktów turystycznych tj. wydarzeń (wydarzenia dotyczące Zamku w Bobrownikach i mogące być przedmiotem rekonstrukcji: oblężenie zamku w 1391 r. przez siły polskie, w 1409 r. przez krzyżackie, odbicie zamku z rąk krzyżackich w 1410 r., walki Armii Czerwonej z Wojskiem Polskim przy ruinach zamku w 1920 r.),

- uczynienie ruin zamku miejscem sprzyjającym pobytowi rowerzystów, wioślarzy i innych turystów przez utworzenie odpowiedniej infrastruktury.

Poprawa warunków życia mieszkańców gminy Bobrowniki

- dalsze podnoszenie poziomu nauczania w placówkach oświatowych

Program Rewitalizacji realizować będzie cele Lokalnej Strategii Rozwoju Gminy Bobrowniki na lata 2015 – 2020.

1.6. Strategia Rozwoju Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Gmin Dobrzyńskich Region Południe

Realizacja projektów Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Bobrowniki na lata 2018-2023 nastąpi w ramach wskazanego w Strategii Rozwoju Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Gmin Dobrzyńskich Region Południe celu ogólnego III *Wsparcie procesu budowy kapitału społecznego na obszarze LGD* i przyporządkowanego do niego celu szczegółowego III.1 *Wzrost aktywizacji społeczno-zawodowej na obszarze LGD poprzez realizację działań rewitalizacyjnych, informacyjnych i doradczych*.

W wyniku zaplanowanych w LPR działań realizowane będą następujące wskaźniki z LPR:

- liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obszarów;
- liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach;
- liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie.

1.7. 3 – letni Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016 – 2018

Dokument przyjęty uchwałą Rady Gminy nr XVII/111/2016 z dnia 15 września 2016 r. stawia za misję zapewnienie rodzinom i ich dzieciom na terenie Gminy Bobrowniki wielowymiarowego i zintegrowanego systemu wsparcia, szczególnie w sytuacjach kryzysu i w obliczu trudności życiowych. Cel programu związany z Programem Rewitalizacji jest następujący:

- 1) Wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz tworzenie warunków sprzyjających jej prawidłowemu funkcjonowaniu.

Cel pozostaje zgodny z Programem Rewitalizacji, ponieważ częstym skutkiem istniejących w rodzinach problemów są niskie wyniki w nauce dzieci na które odpowiedzią będą projekty rewitalizacyjne realizowane w ramach przedstawionego dokumentu.

2. Uproszczona diagnoza gminy wraz z wnioskami

Gmina Bobrowniki (gmina wiejska) to nadwiślański teren o powierzchni 95 km² w województwie kujawsko – pomorskim, powiecie lipnowskim, przypisany Miejskiemu Obszarowi Funkcjonalnemu Włocławka z lasami zasobnymi w grzyby i zwierzynę. Z gotyckiego zamku w Bobrownikach, który dziś jest ruiną, władca piastowski, a później wójtowie krzyżacy i starostowie grodowi króla polskiego sprawowali swą władzę nad *ziemią dobrzyńską* będącą w staropolskiej administracji *nieoficjalnym województwem*. Jeden z ostatnich bobrownickich starostów – Kajetan Sierakowski, poseł na Sejm Wielki i zwolennik Konstytucji 3 maja, ufundował obecny kościół parafialny p.w. św. Anny w Bobrownikach zbudowany w latach 1787-1788. Kościół choć przebudowany jest dziś szczególnym miejscem obchodów Narodowego Święta 3 Maja. W czasach srebrnego wieku Polski kierunek emigracji był odwrotny do obecnego i na zalewowe tereny nadwiślańskie sprowadzano uciekających przed religijnymi prześladowaniami protestantów. Starostowie bobrowniczcy króla polskiego zasiedlili w ten sposób wieś Stary Bógpomóż zyskując wydajne pola uprawne będące użytkami rolnymi do dziś. Na terenie Gminy Bobrowniki funkcjonuje przeprawa promowa przez Wisłę do Nieszawy. Na Gm. Bobrowniki składa się 9 sołectw obejmujących 19 miejscowości.

Centralnie położoną i największą pod względem liczby mieszkańców miejscowością są Bobrowniki będące lokalnym ośrodkiem rozwoju, w którym jako jedynej wsi na terenie gminy istnieją oprócz Urzędu Gminy z jednostkami organizacyjnymi również kościół parafialny, cmentarz, placówka medyczna NZOZ Medico, stacja paliw, gimnazjum, jednostka OSP należąca do KSRG, poczta. Bobrowniki koncentrują większość podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, w tym placówek handlowych oraz placówek oświaty i wychowania (szkoła podstawowa, punkt przedszkolny, przedszkole samorządowe). Spośród 7 stowarzyszeń działających na terenie gminy 5 ma siedzibę w Bobrownikach. Z placu Wolności w Bobrownikach wybiegają wszystkie najważniejsze arterie komunikacyjne gminy tj. drogi powiatowe do przeprawy mostowej we Włocławku (Bobrowniki – Włocławek) i dróg krajowych nr 67 (Bobrowniki – Radomice) i nr 10 (Bobrowniki – Czernikowo ze zjazdem do przeprawy promowej Miszek – Nieszawa). Przede wszystkim jednak występuje cenny zabytek, którym są odwiedzane przez turystów ruiny gotyckiego zamku uznanego za jedną z pierwszych

w Polsce warowni dostosowanych do obrony artyleryjskiej. **Wniosek: miejscowość Bobrowniki stanowi teren o istotnym znaczeniu dla rozwoju gminy sprzyjający koncentracji zamierzeń programu rewitalizacji.** Pozostałe placówki wychowania i oświaty (punkt przedszkolny i szkoła podstawowa) oraz OSP (jedna z dwóch na terenie gminy) znajdują się w miejscowości Rachcin pełniącej skromną rolę uzupełniającą Bobrowniki. Z uwagi na braki infrastrukturalne w Bobrownikach i dogodne położenie nieopodal drogi Włocławek – Bobrowniki ogólnodostępna świetlica w Remizie OSP Rachcin pełni często rolę sali posiedzeń rady gminy i odbywania wielu innych, ogólnogminnych spotkań. W związku z tym miejscowość Rachcin jest jedną z dwóch miejscowości w gminie stanowiących teren o istotnym znaczeniu dla rozwoju gminy sprzyjający koncentracji zamierzeń programu rewitalizacji.

W 2018 roku zawartych zostało 13 małżeństw, co w porównaniu z rokiem wcześniejszym stanowi prawie 50% mniej zawartych związków małżeńskich. Ostatnie dane z GUS wskazują (tj. z 31.12.2017r), że 30,7% mieszkańców gminy Bobrowniki jest stanu wolnego, 55,7% żyje w małżeństwie, 3,4% mieszkańców jest po rozwodzie, a 9,9% to wdowy/wdowcy. W 2018 roku zmarło 32 mieszkańców gminy Bobrowniki, zaś na świat przyszło 37 nowych mieszkańców. Spośród nowonarodzonych dzieci 35,14% stanowili chłopcy, 64,86% dziewczynki. Analizując podział ludności wg ekonomicznych grup wieku wskazać należy, że gmina wykazuje tendencję rosnącą w kierunku osób znajdujących się w wieku poprodukcyjnym będąc jednocześnie przyczyną coraz wyższego wskaźnika obciążenia demograficznego – od 15,5 w 2013 roku do 18,1 osób w 2018r. Największą grupę stanowią mieszkańcy w wieku produkcyjnym – 65,5%, następnie osoby w wieku przedprodukcyjnym – 18,7% i poprodukcyjnym – 15,8%. Niepokojący jest fakt zmniejszania się osób młodych z 3 172 osób w 2013 roku do 3 092 w 2018 roku oraz wzrost ludności w wieku poprodukcyjnym – z 440 w 2013 roku do 488 w 2018 roku. Wzrost liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym wymagać będzie dostosowania istniejącej infrastruktury do oczekiwań osób starszych, ponieważ potrzebna będzie przestrzeń do aktywnego uczestnictwa osób starszych w życiu społecznym.

3 290,85 ha ziemi na terenie gminy to użytki rolne. Są wśród nich grunty orne o powierzchni 2624,12 ha (14,82 ha – klasa IIIa, 45,90 ha – kl. IIIb, 196,71 ha – kl. IVa, 399,16 ha – kl. IVb, 791,02 ha – kl. V, 1102,33 ha – kl. VI, 74,18 ha – kl. VIz) łąki i pastwiska o powierzchni 635,18 ha (w tym 24,61 ha – kl. III, 172,03ha – kl. IV, 308,05 ha – kl. V, 130,49 ha - kl. VI). Ponad połowę spośród wszystkich 901 gospodarstw rolnych na terenie Gminy ponad połowę stanowią niewielkie gospodarstwa o powierzchni mniejszej niż 0,5 ha przeliczeniowego. W uprawach dominuje żyto i mieszanki zbożowe. Wielkie gospodarstwa rolne istniejące na terenie Gminy opierają się głównie na produkcji zwierzęcej (ferma Drobiu Rybitwy będąca największym gospodarstwem w Gminie oraz Ferma Drobiu Gnojno). **Wniosek: rolniczy charakter gminy z jej niskiej jakości gruntami pod użytki rolne tworzy konieczność poszukiwania alternatywnej formy gospodarowania na roli przez udział w produkcji żywności**

ekologicznej w oparciu o hodowlę zwierząt oraz rozpoczęcie wdrażania produkcji energii z biomasy.

Drogi na terenie Gminy Bobrowniki zostały sklasyfikowane jako sieć dróg pomocniczych (Lokalne, Dojazdowe) - są to wyłącznie drogi powiatowe i gminne. Do dróg powiatowych będących podstawowym szkieletem komunikacyjnym gminy należą drogi: nr 2044C Czernikowo - Bobrowniki - Włocławek, nr 2712C Bobrowniki - Radomice, nr 2713C Bobrowniki - Stary Bógpomóż (docelowo Bobrowniki - Włocławek), nr 2711C Gnojno - Brzeźno, nr 2704C Rachcin - Cyprianka. Sieć dróg gminnych obejmuje zaś 94,5 km, z czego nawierzchnię bitumiczną posiada 12,9 km. **Z perspektywy rozwoju**

nowoczesnej sieci dróg gminnych istotną rolę odgrywa konieczność połączenia istniejących odcinków dróg asfaltowych w jednolite szlaki wraz ze stopniowym włączaniem w sieć dróg o nawierzchni bitumicznej wszystkich sołectw, a następnie poszczególnych miejscowości gminy.

Wciąż jeszcze poprawy wymaga poziom obsługi komunikacyjnej. Gmina Bobrowniki, przypisana do Obszaru Funkcjonalnego Miasta Włocławka, charakteryzuje się najmniejszą spośród wszystkich gmin funkcjonalnie przypisanych temu miastu liczbą połączeń komunikacyjnych z Włocławkiem. Brak ten odgrywa istotną rolę z uwagi na słabą jakość komunikacji z najbliższym miastem posiadającym w swej infrastrukturze dworzec kolejowy i autobusowy posiadający połączenia z całą Polską. Niski poziom komunikacji autobusowej z najbliższym miastem czyni Bobrowniki miejscowością o wciąż słabej atrakcyjności mimo posiadanych walorów i prób łagodzenia sytuacji działalnością Powiatowego Zakładu Transportu Drogowego.

Mapa 1. Sieć dróg powiatowych w Gminie Bobrowniki

Poziom emisji gazów cieplarnianych na terenie gminy wynosi 7560,34Mg CO₂. Na tę wartość składają się sektory: budownictwo mieszkaniowe (69%), budynki, transport prywatny i komercyjny (13%), wyposażenie/urządzenia komunalne (9%), przemysł (8%), tabor gminy (1%), komunalne oświetlenie publiczne (1%). Źródła emisji pochodzą z użytkowania do celów grzewczych i napędowych: węgla kamiennego (56%), energii elektrycznej (29%), benzyny (9 %), oleju napędowego i gazu ciekłego (3%). Obecnie spośród 689 budynków mieszkalnych w Gminie 390 posiada izolację termiczną. Nad Wisłą występują dogodne warunki na potrzeby rozwoju energetyki wiatrowej. Pierwsza i jak dotąd jedyna turbina wiatrowa posadowiona jest w Bobrownickim Polu i osiąga moc 800 kW.

W Bobrownikach istnieje oczyszczalnia ścieków mechaniczno - biologiczna o przepustowości 200 m³/dobę. Skanalizowana jest tylko część miejscowości Bobrowniki. Łącznie sieć kanalizacyjna w Gminie Bobrowniki ma 2 km i dociera do 22 gospodarstw domowych. Poza tym na terenie Gminy znajduje się 55 przydomowych oczyszczalni ścieków i 490 zbiorników bezodpływowych. Z sieci kanalizacyjnej korzysta 14,2 % mieszkańców Gminy Bobrowniki. Pod względem odsetka ludności korzystającej z instalacji kanalizacyjnej Gmina Bobrowniki plasuje się na bardzo niskiej pozycji zarówno w powiecie lipnowskim (7. miejsce na 9 gmin) jak i w województwie kujawsko – pomorskim (139. miejsce na 144 gminy). Teren Gm. Bobrowniki położony jest w dorzeczu Wisły, która odwadnia teren swoimi dopływami. Na terenie Gm. Bobrowniki występuje 7 jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP), spośród których co najmniej 5 ma zagrożoną ocenę ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych (dane Systemu Monitoringu Ryzyka Powodziowego). Jednym z nich jest tzw. Dopływ z Gnojna zwany miejscowo Gryską i płynący przez miejscowość Bobrowniki, która w swej centralnej i południowej części jest położona w zlewni tego dopływu. **Wniosek: podjęcie działań na rzecz rozbudowy sieci kanalizacyjnej w miejscowości Bobrowniki i budowy przydomowych oczyszczalni ścieków w miejscowościach, w których budowa kanalizacji jest nieopłacalna.**

Wg stanu na dzień 31 grudnia 2018 roku na terenie gminy Bobrowniki 169 osób fizycznych prowadziło działalność gospodarczą, w tym nowo zarejestrowanych podmiotów było 33, najczęściej funkcjonujących w branżach: budownictwo – 50 podmiotów, handel hurtowy i detaliczny – 50 podmiotów, transport – 17 podmiotów, przetwórstwo przemysłowe – 17 podmiotów oraz rolnictwo – 12 podmiotów. Najwięcej firm – 35 podmiotów ma w swojej działalności gospodarczej „Handel detaliczny, z wyłączeniem handlu detalicznego pojazdami samochodowymi”, w tym 11 jako „Sprzedaż detaliczną prowadzoną w niewyspecjalizowanych sklepach z przewagą żywności, napojów i wyrobów tytoniowych”. Sieć sklepów w gminie jest dość dobrze rozwinięta, jednak są to niewielkie placówki posiadające standardowy asortyment. Znajdują się w miejscowościach: Bobrowniki – 6 sklepów, Stare Rybitwy – 1, Stary Bógpomóż – 1, Gnojno – 1, Rachcin – 2. Istnieją przy drogach powiatowych będących podstawowym szkieletem komunikacyjnym gminy. Największym pracodawcą w Gminie

Bobrowniki jest Firma Produkcyjno - Handlowo - Usługowa „OPLAST – RECYKLING”, której przedmiotem działalności jest produkcja wyrobów z tworzyw sztucznych. Zakład znajduje się we wsi Winduga, przy drodze powiatowej Bobrowniki – Włocławek. Istotna z perspektywy miejsc pracy jest również firma **P.P.U.H.„FOL-MAX” w Bobrownikach. Prawie 80 % przedsiębiorców – respondentów ankiety na potrzeby diagnozy obszaru Rozwoju Miasta Włocławek, do której przypisano Gminę Bobrowniki wskazało, że największym problemem jest dla nich brak odpowiednio wykwalifikowanych pracowników.**

Gmina Bobrowniki stanowi Rejon nr 4 Rewiru Dzielnicowych Komendy Powiatowej Policji w Lipnie. Rejon ten obsługuje jeden dzielnicowy. W roku 2018 na terenie Gm. Bobrowniki popełniono 22 przestępstwa, w tym 13 na terenie sołectwa Bobrowniki. Policja odnotowała 48 interwencji domowych dotyczących zakłócenia miru domowego oraz 2 przestępstwa młodzieży w wieku 13-18 lat dotyczących danego zagadnienia.

Dzięki funkcjonowaniu 2 jednostek OSP (OSP Bobrowniki, OSP Rachcin) istnieje Zarząd Gminny Związku OSP RP w Bobrownikach. Powiatowe Stanowisko Kierowania dla jednostek znajduje się w Komendzie Powiatowej PSP w Lipnie. Podstawą ochrony przeciwpożarowej jest OSP Bobrowniki będąca w KSRG i dysponująca podstawowym taborem z zakresu ochrony przeciwpożarowej, w tym dwoma samochodami pożarniczymi VOLVO (GCBA, GBA). Jednostka OSP Rachcin typu S posiada pojazd GLM.

Gmina Bobrowniki ma znaczący potencjał w zakresie działalności organizacji pozarządowych, z których trzy zyskiwały nagrody Marszałka Województwa Kujawsko – Pomorskiego w konkursach na najlepsze inicjatywy społeczne. W 2008 r. nagrodzone zostało Stowarzyszenie Rozwoju Sołectwa Rachcin za uchronienie przed likwidacją Szkoły Podstawowej. Organizacja powołała wkrótce punkt przedszkolny zaprezentowany podczas obrad sejmowej Podkomisji stałej ds. jakości kształcenia i wychowania jako dobry przykład alternatywnych form edukacji przedszkolnej. W 2015 r. nagrody w tym konkursie uzyskały również OSP. OSP Bobrowniki zrealizowała inicjatywę pn. *Bobrowniki wczoraj i dziś*, która zajęła również drugie miejsce w konkursie *Dobre praktyki* organizowanym przez sieć kablową UPC Polska Sp. z o.o. OSP Rachcin nagrodzona została w marszałkowskim konkursie za *Upamiętnienie Druhów OSP Rachcin Żołnierzy Polskich Wojny Obronnej 1939 r.* Ponadto OSP Rachcin stała się pierwszą jednostką OSP w powiecie lipnowskim, która samodzielnie pozyskała, wdrożyła i rozliczyła operację współfinansowaną z PROW wyposażając ogólnodostępną świetlicę w Rachcinie. Wśród organizacji od pewnego czasu drugą młodzież przeżywają koła kobiet działające w Bobrownikach, Polichnowie, Starym Bógpomożu i Rachcinie. Żadna z organizacji nie zmierzyła się jeszcze z wyzwaniami ekonomii społecznej. **Wniosek: należy uzupełnić braki w infrastrukturze w**

celu utworzenia podstawowej bazy na potrzeby rozwoju ekonomii społecznej z udziałem ngo z Gminy Bobrowniki.

W 2018 roku osób do 17 roku życia, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny było 207, w tym 27 osób w samym Rachcinie stanowiąc tym samym 34,62% wszystkich mieszkańców gminy czyli więcej niż stanowi średnia w całej gminie. W Gminie Bobrowniki odnotowano wskaźnik bezrobocia rejestrowego na poziomie 18,6%. Najbardziej narażone na bezrobocie są kobiety, wśród których odnotowano bezrobocie na poziomie 23,1% (wśród mężczyzn – 14,9 %). **Wniosek: kontynuacja działań na rzecz niwelowania korzystania przez mieszkańców ze wsparcia w ośrodku pomocy społecznej w gminie przez stosowanie różnych form aktywizacji zawodowej z preferowaniem osób do 17 roku życia.**

Miejscowości w gminie, nawet jeśli są bardzo małe i określane urzędowo jako część wsi, posiadają odrębne układy zabudowy i inne wspólne cechy jak np. posiadanie wyraźnie pełniącej rolę głównej drogi czy bliższe lub dalsze pokrewieństwo mieszkańców. W ich układzie niewiele się zmieniło od wieków. Białe Błota i Białe Błota – Dębowiec (dawniej *Dębowiec*) to miejscowości utworzone w drugiej fali osadnictwa *olęderskiego* charakteryzującej się tworzeniem wyizolowanych domostw i gospodarstw na terenach po wykarczowanych lasach i osuszonych bagnach. Bobrownickie Pole (dawniej *Bobrowniki Pole*) to wieś o nieregularnym układzie zabudowy okalającym Bobrowniki od wschodu i północy; stanowi zasadniczo rozległą przestrzeń pól z pojedynczymi zagrodami, dzielących miejscowość Bobrowniki od ściany ciągnącego się kilometrami lasu, który w znacznej części należy do gruntów wsi Bobrownickie Pole. Na sołectwo Brzustowa składają się niewielkie miejscowości Brzustowa i Stara Rzecznica o odrębnych układach zabudowy, posiadające własne drogi pełniące wyraźnie funkcje głównych. Gnojno to miejscowość z układem zabudowy skomplikowanym przyłączeniem rozproszonych zagród tworzonych na leśnych karczowiskach lub osuszonych bagnach w czasach drugiej fali osadnictwa *olęderskiego*. Należało do dóbr królewskich zarządzanych z bobrownickiego zamku. Do sołectwa Gnojno należą również Oparczyska posiadające odrębny układ zabudowy wytworzony w ramach drugiej fali osadnictwa *olęderskiego*. Sołectwo Polichnowo składa się z miejscowości Polichnowo, o której pewne wieści pojawiają się w XVI w., charakteryzującej się zwartą zabudową wzdłuż głównej drogi (w tym jej otoczenie) oraz Polichnowo – Piaski odróżniającej się typem zabudowy tj. zabudowa rozproszona wśród pól i lasów, bez drogi pełniącej wyraźną funkcję główną. Stare Rybitwy to dawne *Rybitwy* istniejące w średniowieczu jako osada służebna, lokowane na prawie niemieckim w 1275 r., początkowo książęce, następnie w dobrach królów polskich będących częścią starostwa grodowego bobrownickiego, które w imieniu króla polskiego osadziło tu *olędrów*. Stare Rybitwy – Miszek to dawny *Miszek* wymieniony w dobrach królewskich zamku starosty bobrownickiego (XVI w.), z odrębnym od Rybitw układem zabudowy. Stary Bógpomóż wyróżnia

typowy dla olędrow i dobrze jeszcze zachowany układ rzędówki bagiennej charakteryzującej się zabudową po jednej stronie drogi przebiegającej w najwyższym punkcie równolegle do rzeki. Domostwa olędrow charakteryzowały się usytuowaniem pod jednym dachem części mieszkalnej i gospodarskiej.

Wniosek: W związku z istnieniem czytelnych, choć niewielkich lecz przeważnie od wieków wyodrębnionych ze względu na pochodzenie mieszkańców i funkcje osad, przysiółków, kolonii i wsi, z wyraźnie wyodrębnionym układem zabudowy, przy wskazaniach uczestniczących w przeprowadzanych od 19 września 2016 r. panelach obywatelskich mieszkańców, zdecydowano się dokonać delimitacji obszaru zdegradowanego i rewitalizacji w oparciu o dane dla sołectw (Bobrowniki, Stare Rybitwy, Bógpomóż, Polichnowo, Brzustowa i Stara Rieczna, Bobrownickie Pole, Rachcin, Białe Błota i Dębowiec, Gnojno), do których należą poniższe miejscowości.

L.p.	Nazwa miejscowości stosowana w dokumentach tożsamości	Rodzaj miejscowości ¹	Identyfikator miejscowości z krajowego rejestru urzędowego podziału terytorialnego kraju TERYT
1.	Białe Błota	wieś	0858450
2.	Białe Błota - Dębowiec	wieś	0858467
3.	Bobrownickie Pole	wieś	0858473
4.	Bobrowniki	wieś	0858480
5.	Nowy Bógpomóż	wieś	0858496
6.	Brzustowa	wieś	0858504
7.	Stara Rieczna	wieś	0858527
8.	Gnojno	wieś	0858533
9.	Oparczyska	wieś	0858540
10.	Polichnowo	wieś	0858556
11.	Polichnowo – Piaski	część wsi Polichnowo	0858562
12.	Rachcin	wieś	0858579

¹ Podano na podstawie Wykazu nazw urzędowych w Polsce (2015 r.)

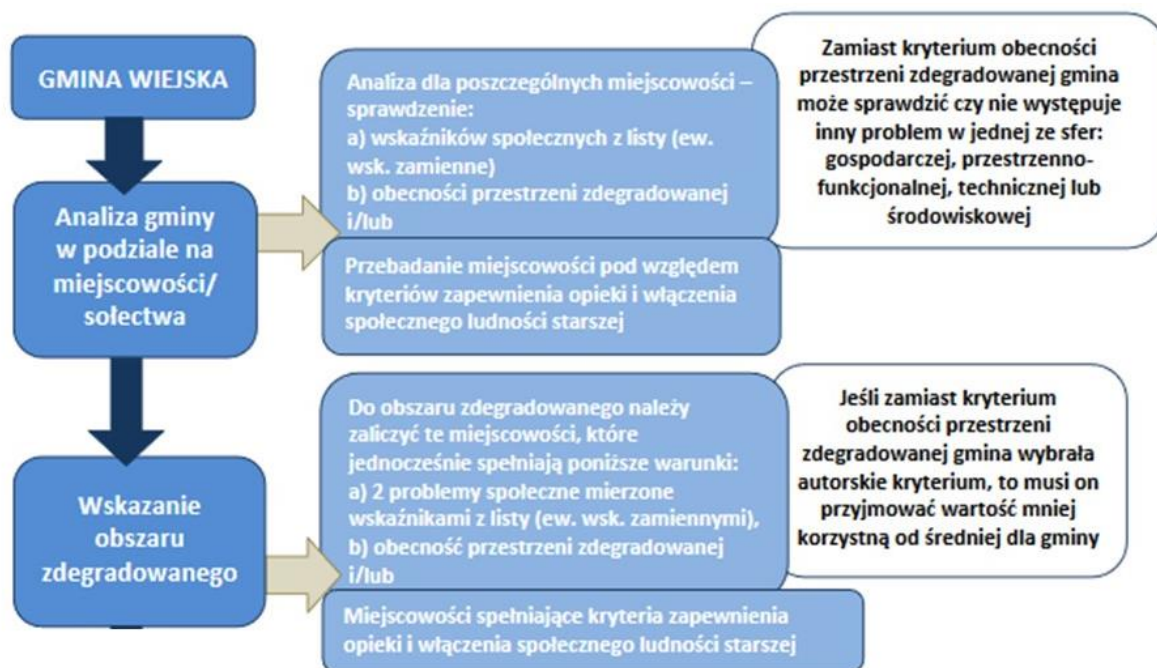
13.	Rachcin – Okrągła	część wsi Rachcin	0858585
14.	Rachcin – Parcele Łochockie	część wsi Rachcin	0858591
15.	Rachcinek	część wsi Rachcin	0858600
16.	Winduga	wieś	0858645
17.	Stare Rybitwy	wieś	0858616
18.	Stare Rybitwy – Miszek	część wsi Stare Rybitwy	0858622
19.	Stary Bógpomóż	wieś	0858639

Tabela 1. Wykaz miejscowości Gminy Bobrowniki

3. Obszar zdegradowany Gminy Bobrowniki

Metodologia wyznaczenia obszaru zdegradowanego Gminy Bobrowniki jest zgodna z wytycznymi określonymi dla obszarów gmin wiejskich w „Zasadach programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020”. Poniżej przedstawiono schemat prezentujący przyjętą drogę wyznaczenia obszaru rewitalizacji Gminy Bobrowniki.

Schemat 1. Metodologia wyznaczenia obszaru zdegradowanego Gminy Bobrowniki

Źródło: „Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020

Obszarem zdegradowanym w gminie jest obszar, na którym zidentyfikowano występowanie stanu kryzysowego tj. koncentracji negatywnych zjawisk w sferze społecznej, a także w sferze gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej wraz z występowaniem przestrzeni zdegradowanej. Skala negatywnych zjawisk występujących na terenie danego sołectwa odzwierciedlana jest przez mierniki rozwoju przy czym problem stwierdzić można w przypadku spełnienia kryteriów mniejszego niż średnia wartość wyznaczona dla całej gminy. Obszar zdegradowany może zostać podzielony na podobszary, w tym na obszary nie posiadające ze sobą żadnych granic oraz stanowić musi 30% wszystkich mieszkańców.

Diagnozę występowania obszaru kryzysowego przeprowadzono w gminie Bobrowniki z podziałem na sołectwa w oparciu o listę wskaźników dla ujawnienia stanu kryzysowego, która stanowi załącznik nr 3 - „Lista wskaźników dla ujawnienia stanu kryzysowego w ustalony obszarach analizy w mieście, jednostce struktury przestrzeni miejskiej lub miejscowości z informacją, których wskaźników nie można wybierać łącznie”. Do analizy wskaźnikowej wybrano następujące sołectwa:

1. Bobrowniki
2. Stare Rybitwy
3. Bógpomóż
4. Polichnowo
5. Brzustowa i Stara Rieczna
6. Bobrownickie Pole
7. Rachcin
8. Białe Błota, Dębowiec
9. Gnojno

Analizując gminę dokonano podziału na dwa obszary. Pierwszy, obejmuje swoim zakresem część północną gminę tj. sołectwa Bobrowniki, Stare Rybitwy, Białe Błota-Dębowiec, Bobrownickie Pole i Gnojno oraz drugi, w części południowej, do którego należą pozostałe sołectwa tj. Polichnowo, Bógpomóż, Brzustowa-Stara Rieczna oraz Rachcin.

Delimitacja pozwalająca na wyznaczenie obszaru zdegradowanego gminy Bobrowniki nastąpiła poprzez zbadanie wszystkich sołectw pod kątem występowania stanu kryzysowego, w tym pod kątem

występowania problemów ze sfery społecznej oraz z pozaspołecznej tj. przestrzenno-funkcjonalnej i infrastrukturalnej. Przyjęto zestaw następujących wskaźników obejmujących sferę społeczną:

- Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze;
- Miejscowość należy do rejonu obsługi szkoły podstawowej lub gimnazjum o niskim poziomie kształcenia;
- Wskaźnik przestępstw kryminalnych na 1000 mieszkańców.

A także wskaźniki odnoszące się do sfery pozaspołecznej tj. ze sfery przestrzenno-funkcjonalnej i infrastrukturalnej:

- Występowanie przestrzeni zdegradowanej, która wykazuje możliwość adaptacji do celów rozwoju społecznego i gospodarczego;
- Brak infrastruktury koniecznej do realizacji działań społecznych (wskaźnik autorski).

3.1. Analiza wskaźnikowa pod kątem występowania problemów społecznych i pozaspołecznych na Obszarze Północnym gminy Bobrowniki

Pierwszym badanym wskaźnikiem reprezentującym sferę społeczną na Obszarze Północnym gminy Bobrowniki jest wskaźnik Przestępstw kryminalnych na 1000 mieszkańców. Zgodnie z danymi uzyskanymi od Policji na diagnozowanym obszarze stwierdzono 22 przestępstwa kryminalne wg stanu na dzień 31 grudnia 2018 roku.

Tabela 2. Wskaźnik przestępstw kryminalnych na 1000 mieszkańców

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba przestępstw kryminalnych	Liczba ludności	Wskaźnik przestępstw kryminalnych na 1000 mieszkańców
1.	Bobrowniki	13	1087	11,96
2.	Stare Rybitwy	0	163	0,00
3.	Bobrownickie Pole	3	594	5,05
4.	Białe Błota, Dębowiec	1	72	13,89
5.	Gnojno	2	333	6,01
GMINA		22	3085	7,13

Wskaźnik przestępstw kryminalnych na Obszarze Północnym w gminie Bobrowniki w stosunku do średniej wartości wskaźnika w gminie jest wyższy w dwóch sołectwach: Bobrowniki oraz Białe Błota, Dębowiec. Najwięcej przestępstw odnotowano na terenie sołectwa Bobrowniki, na poziomie 13 osób, zaś najwyższa wartość wskaźnika w odniesieniu do 1000 mieszkańców wskazana została na obszarze Białych Błot, Dębowca i wyniosła 13,89. Wskaźniki te świadczą o wysokiej skali problemu na tym terenie i przyczyniają się do osłabienia jakości i komfortu życia mieszkańców sołectwa.

Drugim analizowanym wskaźnikiem reprezentującym sferę społeczną jest wskaźnik ściśle odnoszący się do edukacji, dokładniej do poziomu kształcenia dzieci i młodzieży. W tym celu posłużono się średnimi wynikami z egzaminów gimnazjalnych na przestrzeni ostatnich trzech lat w porównaniu ze średnimi wartościami w województwie obliczając za ich pomocą względny wynik tj. stosunek średniego wyniku szkoły w danym roku do średniego wyniku uczniów gimnazjum w całym województwie.

W ostatnich trzech analizowanych latach obszar całej gminy Bobrowniki przypisany był do rejonu nauczania Szkoły Podstawowej im. Karola Wojtyły w Bobrownikach oraz Gimnazjum im. Ziemi Dobrzyńskiej w Bobrownikach. Zbadano względny wynik szkoły pozwalający na określenie skuteczności kształcenia dzieci na poziomie gimnazjalnym na obszarze gminy. Poniżej wskazano wartości uzyskane w gminie w Gimnazjum im. Ziemi Dobrzyńskiej wg względnego wyniku egzaminu gimnazjalnego.

Tabela 3. Skuteczność kształcenia dzieci na poziomie gimnazjalnym na obszarze gminy Bobrowniki

Względny wynik (wynik szkoły na tle średniej województwa)					
Lp.	Wyszczególnienie	Rejon obsługi szkoły	Rok szkolny 2016/2017	Rok szkolny 2017/2018	Rok szkolny 2018/2019
1.	Bobrowniki	Gimnazjum im. Ziemi Dobrzyńskiej w Bobrownikach	127,5%	138,46%	120,38%
2.	Stare Rybitwy				
3.	Bobrownickie Pole				
4.	Białe Błota, Dębowiec				

5.	Gnojno				
----	--------	--	--	--	--

Względny wynik egzaminu gimnazjalnego w roku szkolnym 2018/2019 jest na całym obszarze Północnym w gminie Bobrowniki (podlegających pod rejon obsługi Gimnazjum im. Ziemi Dobrzyńskiej w Bobrownikach) niższy od względnego wyniku w roku szkolnym 2017/2018 stąd też należy wysnuć wniosek, że cały obszar północny gminy należy do rejonu obsługi szkoły podstawowej lub gimnazjum o niskim poziomie kształcenia.

Zgodnie z „Zasadami programowania...” do wyznaczenia obszaru zdegradowanego oprócz występowania co najmniej dwóch problemów społecznych istotne jest określenie jednego problemu ze sfery poza społecznej (gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej). W tym celu przeanalizowano poszczególne sołectwa pod kątem występowania przestrzeni zdegradowanej czyli nieużytkowanej przestrzeni, w której możliwa jest adaptacja na cele rozwoju społecznego i gospodarczego nawet przy braku zmiany funkcji pierwotnej obiektu. W tabeli poniżej umieszczono wyniki z przeprowadzonej analizy.

Tabela 4. Zestawienie udziału przestrzeni zdegradowanej w powierzchni ogólnej danego obszaru dla obszaru północnego gminy Bobrowniki

L.p.	Wyszczególnienie	Ilość przestrzeni zdegradowanych [m ²] w miejscowości	Wartość wskaźnika dla miejscowości przyjmuje wartość mniej korzystną niż średnia dla Gminy
1.	Bobrowniki	2 162,25	TAK
2.	Stare Rybitwy	0,00	NIE
3.	Bobrownickie Pole	0,00	NIE
4.	Białe Błota, Dębowiec	0,00	NIE
5.	Gnojno	0,00	NIE

Zbadano występowanie przestrzeni zdegradowanej w gminie Bobrowniki. Do przestrzeni zdegradowanych zaliczyć można ruiny gotyckiego zamku o powierzchni 2 162,25 m². Przestrzeń zdegradowana usytuowana jest na obszarze o istotnym znaczeniu rozwoju lokalnego z perspektywy prowadzenia rewitalizacji.

Po przeanalizowaniu wszystkich wskaźników ze sfery społecznej i pozaspołecznej na Obszarze Północnym gminy Bobrowniki przystąpiono do wyznaczenia obszaru zdegradowanego. Analizę zbiorczą przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 5. Analiza wskaźnikowa gminy Bobrowniki celem wyznaczenia obszaru zdegradowanego na Obszarze Północnym

Lp.	Sołectwo	Sfera społeczna		Sfera pozaspołeczna
		Wskaźnik przestępstw kryminalnych na 1000 mieszkańców	Sołectwo należy do rejonu obsługi szkoły podstawowej lub gimnazjum o niskim poziomie kształcenia	Występowanie przestrzeni zdegradowanej
1.	Bobrowniki	11,96	TAK	TAK
2.	Stare Rybitwy	0,00	TAK	NIE
3.	Bobrownickie Pole	5,05	TAK	NIE
4.	Białe Błota, Dębowiec	13,89	TAK	NIE
5.	Gnojno	6,01	TAK	NIE
Gmina Bobrowniki		7,13	7,13	31,65%

Do obszaru zdegradowanego na Obszarze Północnym gminy Bobrowniki zaliczone zostało jedno sołectwo, będące jednocześnie centralnym ośrodkiem gminy. Jest to sołectwo Bobrowniki. Zdiagnozowano na nim występowanie problemu związanego z wysokim wskaźnikiem przestępstw kryminalnych oraz niską jakością kształcenia wraz z występowaniem na terenie sołectwa przestrzeni zdegradowanej w postaci ruin zamku krzyżackiego.

3.2. Analiza wskaźnikowa pod kątem występowania problemów społecznych i pozaspołecznych na Obszarze Południowym gminy Bobrowniki

Na Obszarze Południowym pierwszym analizowanym wskaźnikiem odnoszącym się do sfery społecznej jest wskaźnik badający udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny. Dane dla poszczególnych sołectw zostały przedstawione w tabeli poniżej.

Tabela 6. Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze

Lp.	Nazwa sołectwa	Liczba osób do 17 r.ż., na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w 2018 r.	Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym (do 17 r.ż.)	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze
1.	Bógpomóż	8	39	20,51%
2.	Polichnowo	15	36	41,67%
3.	Brzustowa i Stara Rieczna	3	13	23,08%
4.	Rachcin	27	82	32,93%
GMINA		207	654	31,65%

W obrębie obszaru południowego rodzice co trzeciego dziecka w rodzinie pobierają zasiłek rodzinny. Sytuacja lepsza, a więc wskaźnik niższy od średniej gminnej ma miejsce jedynie w dwóch sołectwach: Bógpomóż oraz Brzustowej i Starej Riecznej. Pozostałe notują wartości poniżej co świadczy o występowaniu na tych obszarach problemu ze sfery społecznej.

Drugim analizowanym wskaźnikiem reprezentującym sferę społeczną jest wskaźnik niskiego poziomu kształcenia dzieci i młodzieży określany jako względny wynik egzaminu gimnazjalnego w danym roku jest niższy od względnego wyniku w dowolnym z trzech poprzedzających lat.

W ostatnich trzech analizowanych latach obszar całej gminy Bobrowniki przypisany był do rejonu nauczania Szkoły Podstawowej im. Karola Wojtyły w Bobrownikach oraz Gimnazjum im. Ziemi

Dobrzyńskiej w Bobrownikach. Poniżej wskazano wartości uzyskane w gminie w Gimnazjum im. Ziemi Dobrzyńskiej wg względnego wyniku egzaminu gimnazjalnego.

Tabela 7. Skuteczność kształcenia dzieci na poziomie gimnazjalnym na Obszarze Południowym gminy Bobrowniki

Względny wynik (wynik szkoły na tle średniej województwa)					
Lp.	Wyszczególnienie	Rejon obsługi szkoły	Rok szkolny 2016/2017	Rok szkolny 2017/2018	Rok szkolny 2018/2019
1.	Bógpomóż	Gimnazjum im. Ziemi Dobrzyńskiej w Bobrownikach	127,5%	138,46%	120,38%
2.	Polichnowo				
3.	Brzustowa i Stara Rieczna				
4.	Rachcin				

Względny wynik egzaminu gimnazjalnego w roku szkolnym 2018/2019 jest na całym obszarze Południowym w gminie Bobrowniki, a więc w analizowanych sołectwach również (podlegających pod rejon obsługi Gimnazjum im. Ziemi Dobrzyńskiej w Bobrownikach) niższy od względnego wyniku w roku szkolnym 2017/2018 stąd też należy wysnuć wniosek, że cały obszar południowy gminy należy do rejonu obsługi szkoły podstawowej lub gimnazjum o niskim poziomie kształcenia.

Przeprowadzono również analizę obszaru południowego pod kątem występowania problemu ze sfery pozaspołecznej. Wskaźnikiem, który obrazuje problem jest wskaźnik infrastrukturalny związany z elementarnym zagospodarowaniem w instalacje techniczne, stan techniczny budynków – Brak infrastruktury koniecznej do realizacji działań społecznych.

Tabela 8. Liczba budynków/budowli, których stan konstrukcji ogranicza lub uniemożliwia ich użytkowanie względem ogółu tych obiektów na danym obszarze

Lp.	Nazwa sołectwa	Brak infrastruktury koniecznej do
-----	----------------	-----------------------------------

		realizacji działań społecznych
1.	Bógpomóż	1 – NIE
2.	Polichnowo	1 – NIE
3.	Brzustowa i Stara Rieczna	1 – NIE
4.	Rachcin	2 - TAK

1 - Infrastruktura jest i nie ma potrzeby jej modernizacji bądź nie ma infrastruktury i nie występuje potrzeba jej stworzenia w chwili obecnej

2 - Infrastruktury brak i istnieje uzasadniona potrzeba jej stworzenia

Na terenie obszaru południowego gminy Bobrowniki tylko na obszarze Rachcina nie istnieje infrastruktura wykorzystywana na cele społeczne, jednak obszar ten cechuje się wysokim nasileniem problemów społecznych przez co utworzenie takiej infrastruktury staje się konieczne. Teren posiada jeden budynek, który po modernizacji mógłby zostać wykorzystany do poprawy sytuacji mieszkańców. Pozostałe sołectwa nie są obciążone tym problemem, autorski wskaźnik pozaspołeczny ich nie wykazuje.

Dokonując analizy powyższych wskaźników określono obszar zdegradowany znajdującym się na Obszarze Południowym gminy Bobrowniki. W tabeli poniżej przedstawiono zbiorczo wyniki przedstawiające problemy ze sfery społecznej i infrastrukturalnej.

Tabela 9. Analiza wskaźnikowa gminy Bobrowniki celem wyznaczenia obszaru zdegradowanego na Obszarze Południowym

Lp.	Sołectwo	Sfera społeczna	Sfera pozaspołeczna
------------	-----------------	------------------------	----------------------------

		Sołectwo należy do rejonu obsługi szkoły podstawowej lub gimnazjum o niskim poziomie kształcenia	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze	Brak infrastruktury koniecznej do realizacji działań społecznych
1.	Bógpomóż	TAK	20,51%	1 - NIE
2.	Polichnowo	TAK	41,67%	1 - NIE
3.	Brzustowa i Stara Rieczna	TAK	23,08%	1 - NIE
4.	Rachcin	TAK	32,93%	2 - TAK
Gmina Bobrowniki		7,13	31,65%	-

3.3. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego w gminie Bobrowniki

Przeprowadzoną analizę wskaźnikową podsumowano wyznaczając tym samym obszar zdegradowany dla całego obszaru gminy Bobrowniki. Spośród 9 sołectw tylko w dwóch zidentyfikowano występowanie dwóch problemów ze sfery społecznej oraz jednego ze sfery przestrzenno-funkcjonalnej i infrastrukturalnej. Są to sołectwa Bobrowniki i Rachcin. Pozostałe sołectwa nie zostały zakwalifikowane do przestrzeni zdegradowanej nie spełniając podstawowych wymogów. Mapa zakwalifikowanych przestrzeni do obszaru zdegradowanego znajduje się na mapie poniżej.

Na mapie w sposób graficzny przedstawiono granice występowania obszaru zdegradowanego na obszarze gminy Bobrowniki. Obszarem zdegradowanym zgodnie z przeprowadzoną analizą wskaźnikową jest obszar dwóch sołectw tj. sołectwa Bobrowniki, będącego centrum lokalnej społeczności gminnej oraz sołectwa Rachcin.

Mapa 2. Obszar zdegradowany gminy Bobrowniki

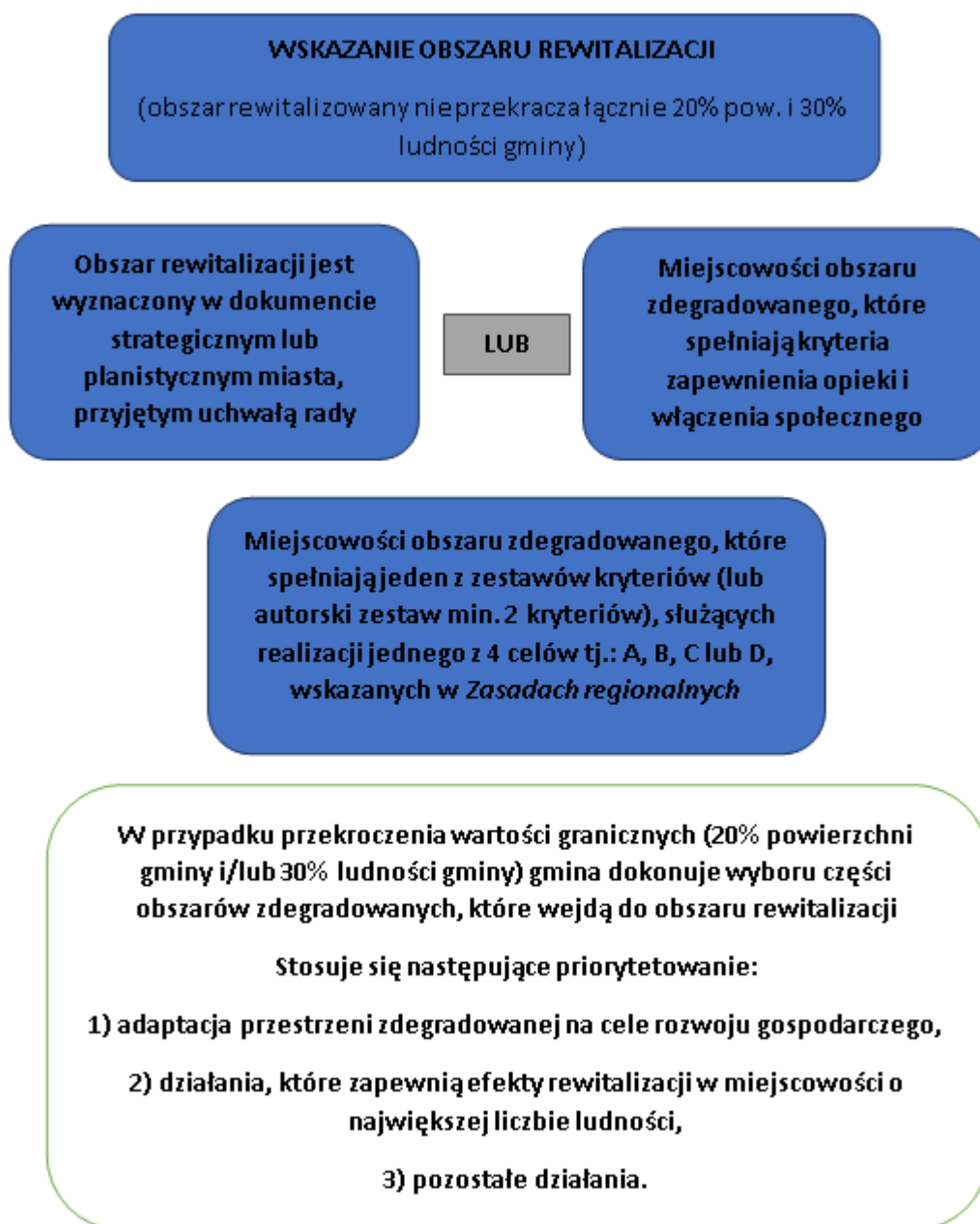

Obszar zdegradowany zamieszkuje 1485 osób (48,13% mieszkańców całej gminy) oraz powierzchniowo 27,92% gminy Bobrowniki. Konieczne są wobec powyższego działania zmierzające do zawężenia obszaru objętego programem rewitalizacji.

4. Obszar rewitalizacji Gminy Bobrowniki

Zgodnie z zasadami obszar rewitalizacji to część obszaru zdegradowanego ze zdiagnozowanymi silnie występującymi negatywnymi zjawiskami. Obszar ten stanowić musi 20% powierzchni gminy i 30% jej ludności. W związku z nałożonymi limitami cały wyznaczony obszar zdegradowany nie może stanowić obszaru rewitalizacji. Podjęto więc działania zmierzające do zawężenia obszaru zgodnie z poniższym schematem.

Schemat 2. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji

Wybór obszaru rewitalizacji poprzedzono wyznaczeniem celów głównych dla Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Bobrowniki na lata 2018-2023. Określono odmienne cele rewitalizacji dla obszaru Bobrowniki oraz obszaru Rachcin.

Dla obszaru rewitalizacji Bobrowniki w związku z występowaniem na tym terenie przestrzeni zdegradowanej w postaci ruin zamku, która będzie wykorzystana do przeprowadzenia procesu rewitalizacji, wybrano poniższy cel:

A. Przekształcenie przestrzeni zdegradowanej na cele aktywności społecznej.

Uzasadnieniem wybranego celu jest występowanie przestrzeni zdegradowanej na terenie gminy, która może być wykorzystana jako miejsce do rozwoju społecznego mieszkańców. Podobszar ten znajduje się również w odległości mniejszej niż 1,5 km w stosunku do centralnego punktu miejscowości. Realizacja powyższego celu pozwoli na poprawę jakości życia społecznego mieszkańców wraz z ograniczeniem natężenia problemów zdiagnozowanych na obszarze rewitalizacji.

Dla obszaru Rachcin wybór celu rewitalizacji podyktowany był wysokim poziomem uzależnienia od pomocy społecznej, szczególnie w przypadku dzieci do 17 roku życia. W związku z powyższym jako główny cel rewitalizacji dla tego obszaru wybrano cel D.

D. Zwiększenie partycypacji w życiu społecznym dla społeczności w rejonach o wysokim uzależnieniu od świadczeń pomocy społecznej.

Uzasadnieniem wybranego celu jest występowanie wyższego od przeciętnej w gminie wskaźnika dotyczącego uzależnienia od pomocy społecznej. Zgodnie z przeprowadzoną analizą wskaźnikową dla miejscowości Rachcin zdiagnozowano występowanie problemu ze sfery społecznej dotyczącego wysokiego udziału dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze. Była to jedna z przyczyn wyboru tego obszaru zdegradowanego do obszaru rewitalizacji.

Spśród jednostek tworzących gminę Bobrowniki za obszar rewitalizacji przyjęto **obszar miejscowości Bobrowniki oraz obszar sołectwa Rachcin**. Wybór obszaru rewitalizacji podyktowany był, zgodnie z zasadami, warunkami określającymi występowanie dwóch problemów społecznych i jednego pozaspołecznego. W obu miejscowościach zidentyfikowano po 2 problemy społeczne, w Bobrownikach są to przestępstwa kryminalne i niski poziom edukacji szkolnej, natomiast w Rachcinie – zasiłki rodzinne dla rodzin z dziećmi poniżej 17 roku życia oraz korzystanie ze środowiskowej pomocy społecznej. W obu sołectwach stwierdzono również występowanie problemów pozaspołecznych, w na obszarze centralnym sołectwa Bobrowniki zidentyfikowano występowanie przestrzeni zdegradowanej, która może być adaptowana do celów rozwoju społecznego i aktywizacji społecznej; w Rachcinie zaś

brak infrastruktury koniecznej do realizacji działań społecznych wraz z uzasadnioną potrzebą jej stworzenia. Negatywne zjawiska społeczne współwystępują z niskiej jakości przestrzenią publiczną. Pozostałe sołectwa nie spełniły określonych w zasadach wymogów, nie stanowią więc części gminy należącej do obszaru rewitalizacji.

W związku z przekroczeniem nałożonych limitów związanych z ilością ludności na obszarze zdegradowanym zdecydowano się na ograniczenie obszaru, tak by na jego obszarze nie zamieszkiwało więcej niż 30% mieszkańców całej gminy. Obecnie na obszarze zdegradowanym mieszka 1 485 osób stanowiąc tym samym 48,13% całego społeczeństwa.

Obszar sołectwa Bobrowniki podzielono na 3 obszary i zbadano je pod kątem zapewniania największych efektów rewitalizacyjnych na terenach o największej liczbie mieszkańców. Dokonano podziału na:

1. **Obszar północny**, obejmujący ulice: Nieszawska, Basztowa, Rycerska, Władysława Łokietka, Władysława Jagiełły, Książąt Mazowieckich oraz Grunwaldzka.
2. **Obszar centralny**, do którego należą ulice: Wyzwolenia, Podgórna, Senatorska, Plac Wolności, Kościelna i Lipnowska.
3. **Obszar południowy** sołectwa z ulicami: Lipową, Różaną, Chabrową, Dobrzyńską, Broniewskiego, Wojska Polskiego, Kujawską oraz Włocławską.

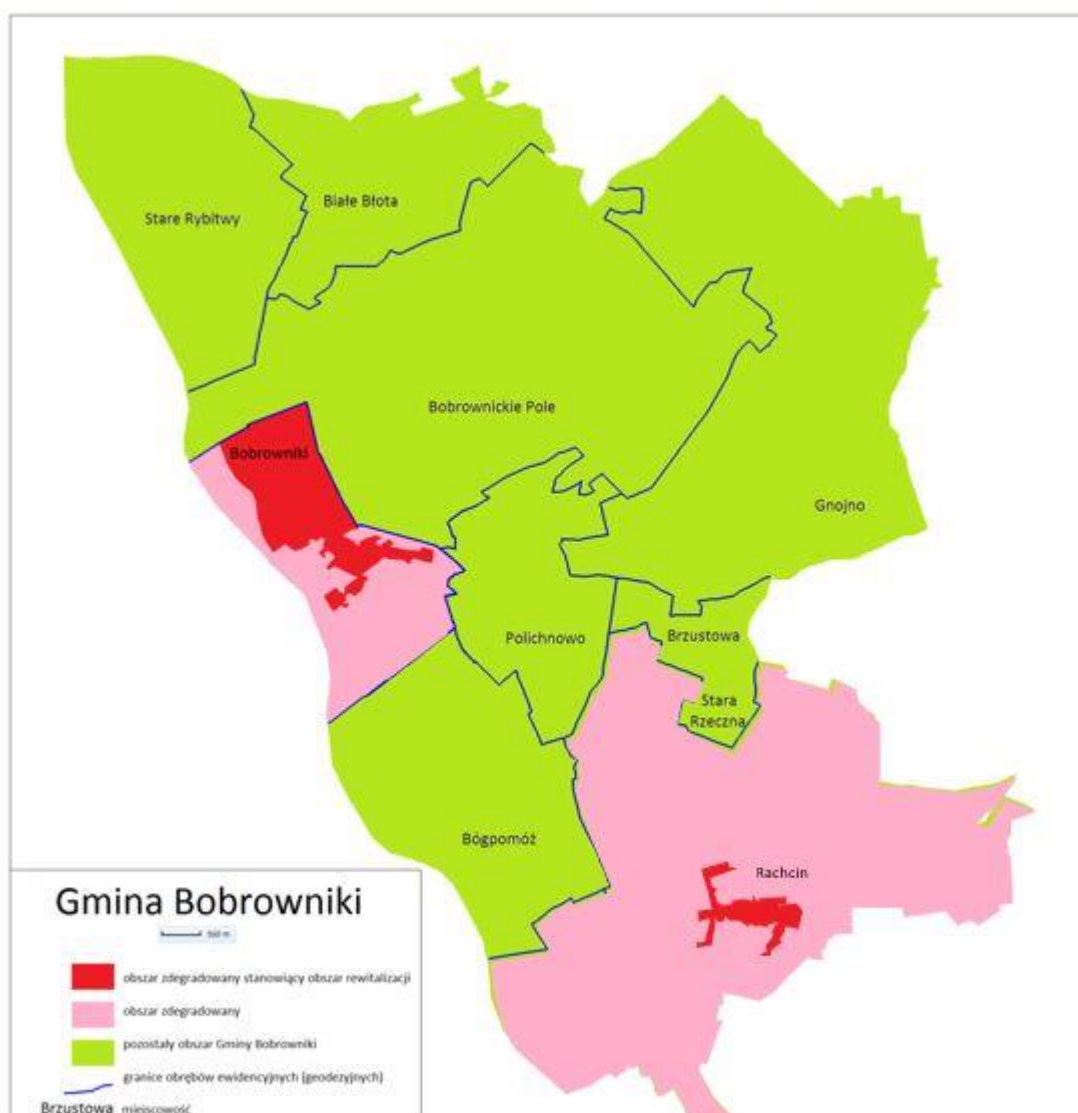
Tabela 10. Zawężenie obszaru zdegradowanego na potrzeby wyznaczenia obszaru rewitalizacji

	Obszar północny	Obszar centralny	Obszar południowy
Liczba wszystkich mieszkańców	369	378	340
Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym	254	232	220
Liczba mieszkańców w sołectwie Bobrowniki	1087		
Liczba mieszkańców w sołectwie Bobrowniki w wieku produkcyjnym	706		
Stosunek liczby mieszkańców na danym obszarze do wszystkich	33,95%	34,77%	31,28%

mieszkańców na obszarze sołectwa			
Stosunek liczby osób w wieku produkcyjnym do wszystkich mieszkańców sołectwa w wieku produkcyjnym	35,95%	32,86%	31,16%

Na podstawie analizy wskaźnikowej wraz z uwzględnieniem warunków zawężenia liczby ludności obszaru zdegradowanego wyznaczono obszar rewitalizacji. Wybrano obszary, w których występuje największe skupienie ludności tj. obszar centralny i północny, które razem skupiają 68,72% mieszkańców. Za obszar rewitalizacji uznano więc podobszar miejscowości Bobrowniki oraz obszar miejscowości Rachcin. Dodatkowo dokonano zawężenia obszaru zdegradowanego 2 jedynie do miejscowości Rachcin, eliminując integralne części wsi tj. Rachcinek, Parcele Łochockie oraz Okrągłą, zamieszkiwaną przez 148 osób z uwagi na fakt, że jest to centralne miejsce sołectwa, w którym skupia się aktywność społeczna mieszkańców wraz z istnieniem problemu w sferze przestrzenno-funkcjonalnej w postaci braku infrastruktury koniecznej do realizacji działań społecznych. Przestrzeń ta odpowiednio zaadaptowana może być wykorzystana do niwelowania problemów związanych z zasiłkami rodzinnymi i uzależnieniem od pomocy społecznej w postaci budynku byłej Szkoły Podstawowej w Rachcinie z punktem przedszkolnym oraz Remizą OSP z ogólnodostępną świetlicą. Wyznaczony obszar rewitalizacji przedstawiony został na mapie poniżej.

Mapa 3. Obszar rewitalizacji gminy Bobrowniki

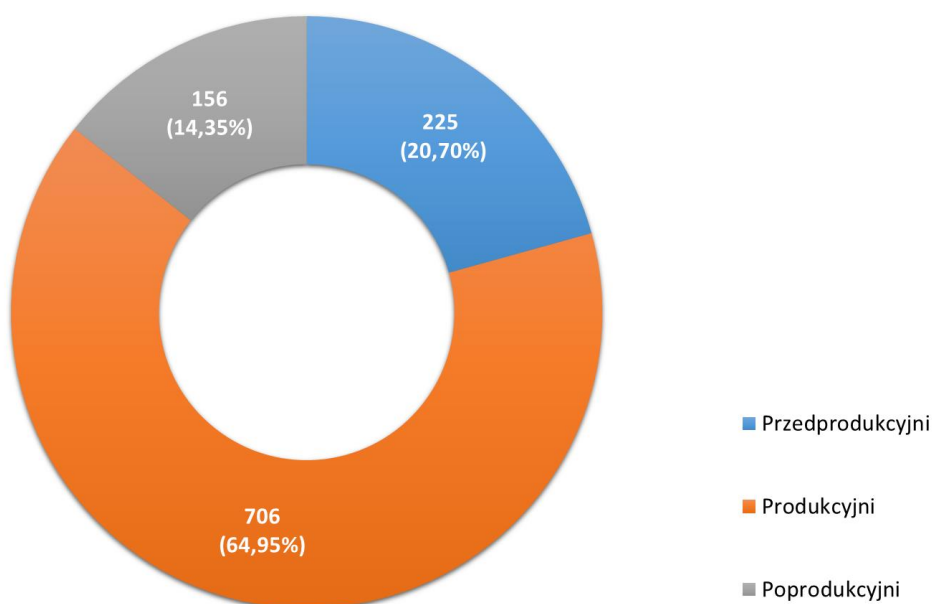
5. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji

5.1 Podobszar rewitalizacji nr 1 – Bobrowniki

5.1.1. Publiczna infrastruktura aktywizacji społecznej w miejscowości Bobrowniki

W 2018 roku sołectwo Bobrowniki zamieszkiwało 1087 osób stanowiąc tym samym 35,24% ludności całej gminy. Wśród mieszkańców największą grupę tworzą mieszkańcy w wieku produkcyjnym – 706 osób, najmniejszą zaś osoby starsze – 156 osób. Sołectwo zajmuje obszar stanowiący 6,1% powierzchni całej gminy Bobrowniki.

Wykres 1. Struktura wieku na obszarze sołectwa Bobrowniki

Na obszarze rewitalizacji nr 1 Bobrowniki mieszka więcej osób młodych, będących w wieku przedprodukcyjnym niż osób starszych. Z tego względu istotnym staje się fakt zwrócenia uwagi na rozwój i kształcenie dzieci w ramach przygotowania do przyszłego życia i znalezienia pracy. Dzieci na tym terenie objęte edukacją szkolną w porównaniu z wynikami w poprzednich analizowanych latach cechują się niskim względnym wynikiem edukacji. Zbadano względny wynik egzaminu gimnazjalnego w latach 2016/2017, 2017/2018 oraz 2018/2019 w Gimnazjum im. Ziemi Dobrzyńskiej w Bobrownikach. Wartość uzyskana w ostatnim analizowanym roku wyniosła 120,38 % i była niższa od wartości osiągniętych w poprzednich analizowanych latach. W związku z powyższym konieczne stają się działania przede wszystkim z zakresu kształcenia i rozwoju kompetencji kluczowych, które poprawią się dzięki podniesieniu poziomu edukacji w szkołach i utrzymaniu jej na zadowalającym poziomie. Doposażenie szkół w niezbędny sprzęt wraz z zakupem materiałów dydaktycznych umożliwiających prowadzenie zajęć pozalekcyjnych pozwolą na ograniczenie zagrożeń dla uczniów zagrożonych przedwczesnym usunięciem z systemu oświaty oraz umożliwią uzdolnionym młodym ludziom na dalsze

pogłębianie wiedzy i wsparcie w edukacji. Dodatkowym aspektem zwiększania poziomu edukacji w sołectwie Bobrowniki są szkolenia, warsztaty oraz studia podyplomowe dla nauczycieli pozwalające na efektywniejsze przekazywanie informacji uczniom wpływając na rozwój psychospołeczny swoich podopiecznych.

Sołectwo Bobrowniki należy do Rejon nr 4 Rewiru Dzielnicowych Komendy Powiatowej Policji w Lipnie. Rejon ten obsługiwany jest przez jednego dzielnicowego. Obszar ten cechuje się wysokim natężeniem negatywnych zjawisk związanych brakiem przestrzegania prawa. W 2018 roku na terenie całej gminy popełniono 22 przestępstwa kryminalne, w tym aż 13 na terenie obszaru rewitalizacji nr 1. Tym samym wskaźnik przestępstw kryminalnym na terenie sołectwa wyniósł 11,96 w porównaniu z wartością 7,13 dla gminy. Pozostałe sołectwa cechują się niską wartością tego wskaźnika, drugim co do ilości przestępstw w gminie jest sołectwo Bobrownickie Pole, gdzie dopuszczono się popełnienia jedynie 3 przestępstw.

Akcje prowadzone w świetlicy środowiskowej pozwalające na zrozumienie prawa i poznanie konsekwencji jego łamania, przełożą się na wzrost świadomości w społeczeństwie lokalnym. Spadek liczby przestępstw kryminalnych pozwoli na zwiększenie bezpieczeństwa w sołectwie Bobrowniki, a tym samym wpłynie na chęć większej aktywizacji mieszkańców w rozwój lokalny. Dlatego też w roku 2023 zniwelowany problem przestępstw będzie kluczowym elementem wpływającym na chęć udziału w życiu społecznym osób z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. Konsekwencje alkoholizmu obserwuje się w sferze zjawisk społecznych, zdrowotnych i ekonomicznych, w postaci popełnionych przestępstw i wykroczeń. Często jest również motywem, dla którego przestępstwo zostało popełnione. Działania przewidziane w Programie Rewitalizacji będą nie tylko zwiększać wiedzę na temat bezpieczeństwa, ale zwalczać niebezpieczne zjawiska tj. uzależnienie od alkoholu. Z danych policyjnych wynika, że znaczącą grupę osób, które dokonały przestępstwa, były podejrzane, stanowiły osoby nietrzeźwe.²

Podobszar rewitalizacji nr 1 Bobrowniki znajduje się w odległości mniejszej niż 1,5 km od zwyczajowo przyjętego centralnego punktu miejscowości (Plac Wolności), liczonej wzdłuż dróg publicznych i publicznych ciągów pieszych i pieszo-jezdných, od publicznej infrastruktury aktywizacji społecznej, którą stanowią:

- Budynek *Gimnazjum im. Ziemi Dobrzyńskiej w Bobrownikach* (ul. Kościelna) – położony w obszarze rewitalizacji. Wzniesiony w latach 1909 – 1928 obiekt stanowił w okresie międzywojennym *szkołę powszechną*, a w latach 1939 – 1945 użytkowany był na cele hitlerowskiego okupanta. Do swej pierwotnej funkcji wrócił po 1945 r. Od 1 września 1999 r. budynek był siedzibą dwóch placówek – gimnazjum i szkoły podstawowej, która w 2005 r.

² Statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/nietrzeźwi-sprawcy-prz/50862,Nietrzeźwi-sprawcy-przestępstw.html

została przeniesiona na ul. Wyzwolenia. Obecnie wraz z likwidacją gimnazjum budynek stanowić będzie publiczną infrastrukturę na potrzeby aktywizacji społecznej.

- Budynek Przedszkola Samorządowego w Bobrownikach wraz z kilkuelementowym placem zabaw (ul. Włocławska) – posadowiony poza obszarem rewitalizacji. Brak przestrzeni do adaptacji na cele aktywizacji zawodowej, w tym ekonomii społecznej.
- Budynek Szkoły Podstawowej im. Karola Wojtyły w Bobrownikach wraz z halą sportową i boiskiem wielofunkcyjnym (ul. Wyzwolenia) – położony w obszarze rewitalizacji Budynek oddany do użytku w 2005 roku stał się siedzibą Szkoły Podstawowej. W 2010 r. rozbudowany o halę sportową. Obiekt z uwagi na całłościowe przeznaczenie na cele oświaty nie posiada pomieszczeń mogących przyczynić się do urzeczywistniania potrzeb ekonomii społecznej. W otoczeniu znajduje się przestrzeń nadająca się do zagospodarowania na cele aktywizacji społecznej. Obiekt stanowi jedyne miejsce do przeprowadzenia działań rewitalizacyjnych związanych z niską jakością edukacji na tym terenie.
- Budynki Urzędu Gminy Bobrowniki. Na całość składają się dwa obiekty:
 - budynek „A” zbudowany ok. 1835 r. i podlegający ścisłej ochronie konserwatorskiej będący siedzibą 3 jednostek organizacyjnych tj. Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Gminnego Zespołu Oświaty, Gminnej Biblioteki Publicznej i Referatu Komunalnego Urzędu Gminy Bobrowniki,
 - budynek „B” wzniesiony r. 1984 i służący Wójtowi, Radzie Gminy oraz pozostałym referatom Urzędu Gminy jak i petentom.

Żaden z obiektów nie posiada pomieszczeń mogących zaspokoić społeczne zapotrzebowanie działających w Bobrownikach stowarzyszeń na cele aktywizacji i ekonomii społecznej.

Fot. nr 1. Budynek Szkoły Podstawowej im. Karola Wojtyły w Bobrownikach (w obszarze rewitalizacji)

Fot. nr 2. Budynek Przedszkola Samorządowego w Bobrownikach, ul. Włocławska 10 (poza obszarem rewitalizacji)

Fot. nr 3. Budynek Gimnazjum im. Ziemi Dobrzyńskiej w Bobrownikach (w obszarze rewitalizacji)

Fot. nr 4. Budynek „A” Urzędu Gminy Bobrowniki zajmowany przez gminną bibliotekę, zespół oświaty, opiekę społeczną, referat komunalny (w obszarze rewitalizacji)

Fot. nr 5. Budynek „B” Urzędu Gminy Bobrowniki (w obszarze rewitalizacji)

5.1.2 Wyniki analizy pod względem przestrzenno – funkcjonalnym dla podobszaru Bobrowniki

Przestrzenią zdegradowaną, terenem, na którym rozpoczęto i nie zakończono zagospodarowania są ruiny gotyckiego zamku (XIV w.) stanowiące potencjał endogeniczny Gminy. Ruiny położone dawniej na wyspie znajdują się w odległości mniejszej niż 1,5 km od zwyczajowo przyjętego centralnego punktu miejscowości, liczonej wzdłuż dróg publicznych i publicznych ciągów pieszych i pieszo-jezdných, od publicznej infrastruktury aktywizacji społecznej, którą są boisko sportowe Orlik, Gminna Biblioteka Publiczna, Hala sportowa przy Szkole Podstawowej w Bobrownikach. W Bobrownikach brak jest świetlicy wiejskiej, Domu Kultury.

Ruiny gotyckiego zamku są przestrzenią zdegradowaną, ponieważ stanowią nieużytkowany obiekt, w którym rozpoczęto i nie zakończono zagospodarowania. Po badaniach archeologicznych miał zostać podmurowany, zabezpieczony i wyeksponowany w postaci tzw. trwałej ruiny.

Doprowadzono do końca tylko badania (...). Kłopoty z inwestorami i kredytami nie pozwoliły jednak na pełne zabezpieczenie i wyeksponowanie tej malowniczej ruiny.

Regionalny Zarząd Dróg Wodnych w Gdańsku w trosce o stan ruin wyraził zgodę na ich przekazanie Gminie Bobrowniki. Gmina Bobrowniki nabyła przez zasiedzenie własność nieruchomości gruntowej, na której posadowione są ruiny **gotyckiego zamku w Bobrownikach stanowiące obecnie przykład niskiej jakości terenu publicznego w miejscowości Bobrowniki w warunkach infrastruktury niewystarczającej celom aktywizacji społecznej**. Przede wszystkim zabytek wymaga zabezpieczenia elementów murów zagrażających bezpieczeństwu zwiedzających (odspojone fragmenty wieży oraz zachowany *podcięty* element murów w części wschodniej i mury w części południowo - wschodniej), zabezpieczenia bądź usunięcia luźnych elementów zalegających na wysokich murach, po których chodzą zwiedzający, uzupełnienia i spoinowania murów w miejscach wymagających zabezpieczenia (pęknięcia), izolacji ze spadkiem na zewnątrz murów, odwodnienia dziedzińca oraz jego wyrównania przez usunięcie wklęsłych form.

W obrębie ruin zamku brak instalacji wodno-kanalizacyjnej, elektrycznej, wjazdu na dziedziniec dla osób niepełnosprawnych, punktu widokowego na wieżę, jakiegokolwiek infrastruktury turystycznej.

Ruiny zamku są potencjałem endogenicznym gminy. Obserwowane jest licznie i chętnie odwiedzanie zabytku - m.in. Zlot otwierający Nadwiślański Sezon Motocyklowy 11.05.2014, Europejskie Dni Dziedzictwa 20.09.2014, spływ smoczymi łodziami Włocławskiego Towarzystwa Wioślarskiego 17.01.2015 r. i wiele innych wypraw *nieformalnych* mniejszych grup.

Ruiny wymagają podjęcia działań na rzecz poprawy ich stanu technicznego. Znajdujące się na prawym brzegu Wisły w odległości ok. 300 m od zabudowy Bobrownik ruiny zamku zbudowanego na planie kwadratu o bokach długości ok. 46,5 m (dodatkowo obwiedzonego zachowanymi do dziś murami). Czworoboczna wieża na planie prostokąta o długości 10,7 m x 11,2 m w narożu południowo – wschodnim (obecnie zachowana w znacznej części m.in. zachodnia i północna ściana dolnej części wieży). W prostokącie o wymiarach 46,5 m x 15 m stanowiącym zachodnią część ruin zamku zawierał się budynek mieszkalny stanowiący niegdyś zachodnie skrzydło zamku. Do czasów obecnych przetrwały wspomniane wyżej relikty wieży, część murów wewnętrznych, skrzydło zachodnie w części północnej i południowej. Materiał budowlany obiektu stanowi kamień eratyczny (zastosowany przy budowie murów obwodowych oraz cokołów skrzydła południowego i zachodniego) i cegła łączone zaprawą wapienną. Wierch skrzydeł i wewnętrzne mury oraz wieżę postawiono używając cegły. Niemal cały obiekt (z wyjątkiem wieży i niewielkich fragmentów) stanowi kamienno-gruzowy mur oblicowany z obu stron cegłą. Gotycki układ cegły przeważa w widocznych reliktach, choć w skrzydle zachodnim cegła ułożona jest w układzie wendyjskim. Zamek w Bobrownikach pobudowano z użyciem znacznej ilości materiałów budowlanych. Niekiedy grubość muru przekracza 3,5 m. Zamek jest oskarpowany co jest cechą rzadko spotykaną w warowniach krzyżackich. Kwestia budowniczego zamku pozostaje niejasna, a początków murowanego zamku w Bobrownikach szukać należy w czasach piastowskiego władania tym obszarem (w okresie 1343-1392) i rozbudowy w czasie rządów krzyżackich (1392-1404). Powierzchnia zdegradowana w obrębie ruin zamku: co najmniej 2 162,25 m². Niezagospodarowane ruiny są terenem publicznym o niskiej jakości.

W obszarze rewitalizacji Bobrowniki brakuje wyposażenia w infrastrukturę społeczną. Zapotrzebowanie społeczne przekracza możliwości infrastruktury już istniejącej, ponieważ własnego lokum nie posiadają stowarzyszenia i podmioty prowadzące wartościowe przedsięwzięcia istotne z perspektywy osiągnięcia celów Programu Rewitalizacji (braki lokalowe są istotnym zagrożeniem dla kapitału społecznego w obszarze przeznaczonym do rewitalizacji):

- *Świetlica Profilaktyczno – Wychowawcza* przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Bobrownikach prowadzona we współpracy z Kołem AA. Z uwagi na braki lokalowe prowadzi ograniczoną, od czasu do czasu zawieszaną, działalność mimo stałego występowania problemów w miejscowości Bobrowniki. Problem alkoholowy przyczynia się bowiem do częstszego korzystania z usług oferowanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej, a także występowania na terenie gminy problemu związanego z wysoką przestępczością. Świetlica przez braki lokalowe nie ma żadnych możliwości z zakresu tworzenia podstaw ekonomii społecznej.
- *Koło Kobiet Bobrowniki* – stowarzyszenie kobiet, mieszkanek Bobrownik prowadzi od 2015 r. działalność propagującą nabywanie nowych umiejętności, kwalifikacji. Pierwszy pokaz umiejętności kulinarnych koła odbył się w trakcie *Diecezjalno-Powiatowo-Gminnych Dożynek*

Bobrowniki 2015. Organizacja regularnie prezentuje się na bobrownickich letnich imprezach plenerowych u stóp ruin gotyckiego zamku. Uczestniczy w różnych zjazdach kół prezentujących umiejętności. W trakcie V Festiwalu Smaków Dyniowych w Tłuchowie zyskało wysoką ocenę w kategorii ciasta i desery (II miejsce). Współpracuje z Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego w Minikowie organizując na terenie gminy Bobrowniki warsztaty kulinarne i szkolenia tematyczne z zakresu florystyki. Warsztatom kulinarnym towarzyszą utrudnienia wynikające z braku bazy lokalowej w postaci ogólnodostępnej świetlicy. Inicjatywy realizowane są w pomieszczeniach szkolnych i urzędu gminy, które instytucje użyczają w miarę własnych możliwości. Przez braki lokalowe nie ma możliwości tworzenia podstaw ekonomii społecznej.

- *Stowarzyszenie Sięgajmy Wyżej przy Szkole Podstawowej im Karola Wojtyły w Bobrownikach* – znane jest z organizowania inicjatyw integracyjnych dla społeczności lokalnej. Brak bazy lokalowej utrudnia stowarzyszeniu szerszą aktywność – w tym w zakresie ekonomii społecznej. Sztandarową inicjatywą stowarzyszenia są coroczne Walki Gigantów – rozgrywki z udziałem uczniów, rodziców, nauczycieli oraz VIP.
- *Stowarzyszenie Podarujmy Radość*, którego celami statutowymi są *wspieranie rozwoju społeczeństwa lokalnego w tym w szczególności grup społecznych: bezrobotni, dzieci, kobiety, osoby niepełnosprawne, bezdomni, seniorzy oraz inne grupy społeczne wymagające wsparcia, działania na rzecz swobodnego dostępu do informacji niezbędnej dla rozwoju społeczeństwa lokalnego i na temat działalności stowarzyszenia, wspieranie dobroczynności i działań humanitarnych.*
- Ochotnicza Straż Pożarna w Bobrownikach – prowadzi działalność ratowniczo – gaśniczą funkcjonując w Krajowym Systemie Ratowniczo – Gaśniczym. Organizacja nie prowadzi działalności z zakresu ekonomii społecznej.

W/w podmioty zostaną zaangażowane we wdrażanie PR przez udział ich przedstawicieli w opracowywaniu projektów rewitalizacyjnych. Działacze stowarzyszeń będą animatorami rewitalizacji. Koła Kobiet, podobnie jak w latach ubiegłych, dwa razy w ciągu lata organizować będą stoiska z ekologiczną żywnością.

Budynek funkcjonujący wcześniej jako placówka gimnazjalna został przez gminę przystosowany do pełnienia nowych funkcji, w tym funkcji świetlicy środowiskowej. Ze względu na zidentyfikowane problemy ze sfery społecznej, w tym wysoki poziom przestępczości oraz niską jakość edukacji, konieczna stała się adaptacja przestrzeni, która pozwoli na realizację projektów społecznych ograniczającym w/w negatywne zjawiska. Przewiduje się przeprowadzenie w budynku dwóch projektów społecznych tj. utworzenie świetlicy środowiskowej w oparciu o zdiagnozowany problem przestępczości oraz spotkania z książką jako uzupełnienie działań zmierzających do podniesienia stanu edukacji w gminie. Dostęp do obiektu będzie ogólnodostępny, ze szczególnym uwzględnieniem osób

należących do obszaru rewitalizacji, gdzie zjawiska problemowe cechują się największą koncentracją. Stworzone spotkania Komisji Alkoholowej staną się uzupełnieniem do istniejącej wcześniej Świetlicy Profilaktyczno-Wychowawczej, której działalność jest często zawieszana i nie może być jedynym kierunkiem gminy Bobrowniki na sposób walki z wysokim poziomem przestępczości w gminie. Spotkania z książką pobudzą młodzież do poszerzania wiedzy, a mentoring rówieśniczy wraz z przekazywaniem sobie wzajemnych doświadczeń wpłynie na większą świadomość społeczną i łatwiejsze podążanie własną drogą życiową.

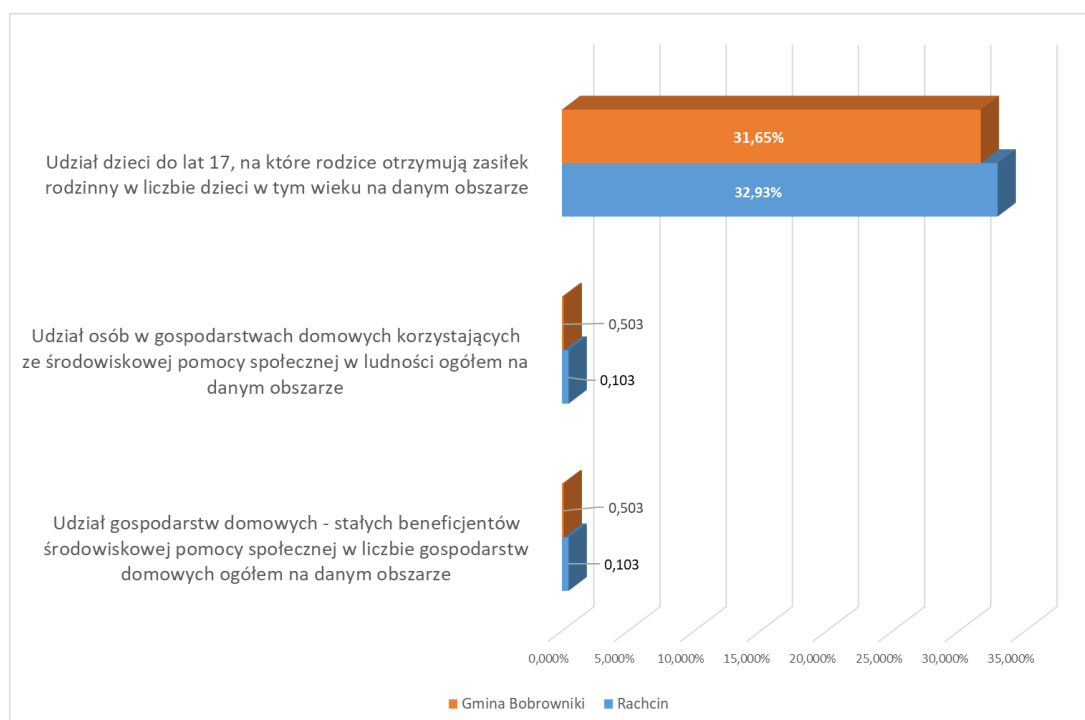
5.2 Podobszar rewitalizacji nr 2 – Rachcin

5.2.1 Uzasadnienie wyodrębnienia podobszaru rewitalizacji Rachcin

Miejscowość Rachcin stanowi teren o istotnym znaczeniu dla rozwoju gminy dotknięty szczególną koncentracją negatywnych zjawisk kryzysowych tj. udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny, niskiej jakości kształcenia i niskiej jakości terenów publicznych, których część posiada ograniczone lub uniemożliwia korzystanie z budowli i budynków. Na występowanie stanu kryzysowego nakłada się peryferyjne położenie w Powiecie Lipnowskim częściowo łagodzone niewielką odległością do centrum Włocławka (11 km).

Obszar rewitalizacji nr 2 Rachcin należy do rejonu niskiej jakości kształcenia, na którym względny wynik nauczania w roku 2018/2019 był niższy od względnego wyniku w poprzednich dwóch analizowanych latach tj. 120,38% w stosunku do 138,46% w roku 2017/2018 oraz 127,5% w 2016/2017 roku. Dla podniesienia wyników osiąganych przez uczniów konieczne jest podjęcie przedsięwzięć nastawionych na podniesienie jakości oraz skuteczności edukacji. Należy nakierować działania edukacyjne na rozwój i podniesienie wiedzy dzieci w zakresie kompetencji kluczowych takich jak matematyka, polski czy języki obce wraz z zapewnieniem zajęć dodatkowych oraz warsztatów i szkoleń dla nauczycieli.

Skala osób uzależnionych od pomocy społecznej na terenie sołectwa Rachcin w każdym z badanych aspektów oscyluje na poziomie wyższym niż średnia wyliczona dla tych wskaźników dla całej gminy. Wskaźniki te pokazują problem związany z niesamodzielnością i ubóstwem lokalnego społeczeństwa. Najbardziej widoczne staje się uzależnienie rodzin posiadających dzieci do 17 roku życia, na które przyznawany jest zasiłek rodzinny. Na obszarze rewitalizacji nr 2 problem ten dotyka 27 osób stanowiąc tym samym 32,93% ogółu liczby dzieci i jest wyższy od wskaźnika dla gminy znajdującego się na poziomie 31,65%. Zmniejszenie natężenia tego problemu powinno wiązać się z zapewnieniem odpowiedniej opieki dla dzieci do lat 17, które poprzez uzależnienie od pomocy społecznej borykają się z problemem wykluczenia społecznego. Poprawa funkcjonowania tych osób w środowisku gminnym wymaga specyficznego podejścia i odpowiednich działań aktywizujących. Aktywne włączenie społeczne oraz integracja społeczna pozwolą na ograniczenie wielości tego problemu.

Wykres 2. Struktura korzystających z pomocy społecznej na obszarze sołectwa Rachcin w 2018 roku

Miejscowość Rachcin liczy 148 mieszkańców, co stanowi **4,63 %** ogółu mieszkańców Gminy Bobrowniki. Liczba mieszkańców miejscowości stanowiącej obszar zdegradowany gminy nie przekracza 30 % ogółu mieszkańców gminy. Obręb geodezyjny Rachcin obejmuje powierzchnię 15 km² w tym m.in. grunty, na których posadowione są zabudowania miejscowości Rachcin, Rachcin – Okrągła, Rachcin – Parcele Łochockie i Rachcinek przez co nie ma możliwości wskazania powierzchni przypadającej na miejscowość Rachcin.

Po przeprowadzeniu konsultacji społecznych z mieszkańcami ustalono obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji na działkach zajmowanych przez wszystkie zabudowania miejscowości Rachcin oraz drogi prowadzące do zabudowań, a także wszystkie działki przylegające do dróg przebiegających przez teren zabudowany miejscowości Rachcin.

5.2.2 Publiczna infrastruktura aktywizacji społecznej w miejscowości Rachcin

Podobszar rewitalizacji nr 2 Rachcin znajduje się w odległości mniejszej niż 1,5 km od zwyczajowo przyjętego centralnego punktu miejscowości, liczonej wzdłuż dróg publicznych i publicznych ciągów pieszych i pieszko-jezdnych, od publicznej infrastruktury aktywizacji społecznej, którą stanowią:

- budynek Szkoły Podstawowej i Punktu Przedszkolnego w Rachcinie wraz z małym placem zabaw, stanowi budynek, który może zostać wykorzystany do przeprowadzenia na tym terenie działań z zakresu ekonomii społecznej. Budynek w większej części zagospodarowany na potrzeby punktu

przedszkolnego, a w pozostałej na szkołę podstawową z pomieszczeniami na salę komputerową i bibliotekę oraz niewielką łazienką z 3 umywalkami. W obiekcie brakuje przestrzeni do działalności podmiotu ekonomii społecznej. Brak zaplecza kuchennego ani stołówki. Budynek Szkoły Podstawowej oraz Punktu Przedszkolnego w Rachcinie widoczny jest dla przejeżdżających jedną z ważniejszych arterii gminy tj. drogi Bobrowniki – Włocławek i posadowiony jest w odległości 0,8 km od tej drogi. Dojazd do budynku istniejącą drogą asfaltową Rachcin – Cyprianka. Poważnym mankamentem budynku szkolnego jako infrastruktury publicznej jest konieczność wymiany przeciekającego na znacznej powierzchni dachu oraz dokonania termomodernizacji w celu zmniejszenia strat energii i spadku kosztów użytkowania obiektu. Podmiotem prowadzącym placówki wychowania i oświaty w budynku jest Stowarzyszenie Rozwoju Sołectwa Rachcin, które stało się z dniem 1 października 2008 r. organem prowadzącym Szkołę Podstawową w Rachcinie. Za tę inicjatywę otrzymało nagrodę marszałka województwa kujawsko – pomorskiego w konkursie na najlepsze inicjatywy społeczne realizowane przez organizacje pozarządowe. Z dniem 1 października 2008 r. Stowarzyszenie utworzyło Punkt Przedszkolny. Tę placówkę Stowarzyszenia Rozwoju Sołectwa Rachcin przedstawiono podczas obrad sejmowej Podkomisji stałej ds. jakości kształcenia i wychowania jako dobry przykład alternatywnych form edukacji przedszkolnej. Organizacja mimo dobrego potencjału i doświadczenia nie zainaugurowała jeszcze działalności z zakresu ekonomii społecznej, ponieważ występują braki w istniejącej infrastrukturze publicznej.

- budynek Remizy OSP Rachcin obejmujący garaż strażacki i ogólnodostępną świetlicę wraz z zapleczem kuchenne – sanitarnym. W latach 1969 – 1973 mieszkańcy Rachcina i okolic zbudowali drugą remizę strażacką, do której przenieśli się strażacy OSP Rachcin z murowanego lecz mniejszego, zbudowanego jeszcze przed wojną, obiektu. Wraz z brakiem następców sędziwych

działaczy społecznych dokonał się upadek tej jednostki pogłębiony pożarem remizy jesienią 2006 r. Pożogę przetrwał garaż z syreną elektryczną, sztandarem i skromnym wyposażeniem wewnątrz ocalonej części. Teren był już od kilku dekad w posiadaniu strażaków stąd zebranie wiejskie z 2008

r. zdecydowało o skierowaniu przywracającej się OSP na jej dawne miejsce. Nie zabrakło aktywności członków odradzającej się OSP Rachcin wyrażonej nieodpłatnym wykonaniem prac termoizolacyjnych na zachowanej części obiektu, przygotowaniem otoczenia garażu pod odbudowę remizy przez usunięcie gruzu, a nawet wykonaniem planu odnowy miejscowości wymaganego rozporządzeniem do starań o środki z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, które wkrótce umożliwiły wykonanie odbudowy i rozbudowy budynku remizy OSP Rachcin z przeznaczeniem na świetlicę wiejską. Inicjatywa urzeczywistniała się przez wsparcie ze strony władz i Urzędu Gminy Bobrowniki, Lokalnej Grupy Działania Gmina Dobrzyńskich Region Południe oraz Samorządu Województwa Kujawsko – Pomorskiego. Obecnie odbudowana Remiza udostępniona jest przez strażakom różnym inicjatywom społecznym, np. dzieciom i nauczycielom na doroczny bal choinkowy oraz dzień Babci i Dziadka, kołom kobiet z terenu gminy, radzie gminy na sesje oraz innym użytkownikom. Kuchnia w obiekcie oraz świetlica dzięki wysiłkowi strażackiemu (zdobyte środki z PROW) i wsparciu mieszkańców (fundusz sołecki) pełni coraz lepiej funkcje integracyjne. Nie jest to jednak infrastruktura pozwalająca wdrażać przedsięwzięcia z zakresu ekonomii społecznej. Doroczne wizyty Inspekcji Sanitarnej potwierdzają brak możliwości wykorzystania kuchni z jej obecnym wyposażeniem na cele przygotowania i podawania posiłków przede wszystkim ze względu na brak zmywarki z funkcją wyparzania, której zakup jest poza możliwościami finansowymi OSP prowadzącej świetlicę. **W miejscowości Rachcin i odległości większej niż 1,5 km od zwyczajowo przyjętego punktu centralnego miejscowości brak jest publicznej infrastruktury sportu i rekreacji, Domu Kultury, Biblioteki lub ich placówek filialnych.** Istniejąca infrastruktura nie pozwala wciąż na tworzenie warunków dostępu do form integracji i aktywizacji społeczno – zawodowej, podnoszenia kompetencji zawodowych i umiejętności społecznych, zwiększania świadomości i motywacji do podjęcia pracy, włączania społecznego.

Podobszar rewitalizacji nr 2 zostanie zlokalizowany w miejscowości Rachcin, która pełni rolę uzupełniającą względem gminnych Bobrownik (mała szkoła i punkt przedszkolny, skromna OSP). Już obecnie trwa wykorzystywanie potencjału mających siedzibę w Rachcinie organizacji w całokształcie działań na rzecz rozwoju Gminy.

6. Wizja stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu rewitalizacji

Wykonanie projektów zamierzonych w programie rewitalizacji pozwoli na realizację aktywizacji społecznej gminy. Choć działania podjęte zostaną w dwóch miejscowościach i z udziałem mieszkańców miejscowości Bobrowniki i Rachcin to jednak oddziaływanie będzie szersze. W związku z powyższym rewitalizacja przyniesie pozytywne rezultaty w całej gminie.

W miejscowości Bobrowniki planowane działania doprowadzą do poprawy wskaźników społecznych i poprawy funkcjonalności centrum miejscowości. Przy wzięciu pod uwagę znaczącej roli miejscowości gminnej w funkcjonowaniu gminy i obsłudze wszystkich jej mieszkańców, a przede wszystkim istotne znaczenie w kreowaniu pozytywnego wizerunku całej gminy, przedsięwzięcia społeczne oddziaływać będą na cały obszar gminy. Obecnie brak jest impulsów rozwojowych dla innych miejscowości, ponieważ miejscowość Bobrowniki ma mniej korzystne niż gmina wskaźniki związane z jakością kształcenia oraz ilością przestępstw kryminalnych. W związku z tym potencjał Bobrownik, pomimo posiadania walorów krajobrazowych, turystycznych i historycznych, pozostaje słaby. Zakłada się, że dzięki realizacji programu spadnie liczba osób dopuszczających się popełniania przestępstw we wsi Bobrowniki oraz nastąpi wzrost jakości kształcenia przekładający się na poprawę wyników z egzaminów podstawowych. W Bobrownikach zakłada się również przekształcenie przestrzeni zdegradowanej na cele aktywizacji społecznej w postaci żywych lekcji historii realizowanych na terenie ruin zamku. Niska jakość edukacji dotyczy również sołectwa Rachcin, gdzie przeprowadzone działania edukacyjne związane z doposażeniem sal, zakupem wyposażenia, zwiększeniem liczby prowadzonych zajęć pozalekcyjnych oraz wprowadzeniem warsztatów i szkoleń dla kadry nauczycielskiej przełożą się na wzrost zainteresowania nauką wśród dzieci i pomogą w kolejnych latach osiągnąć wyższe niż wcześniej notowane wyniki w nauce. Wysoka jakość edukacji jest istotna z punktu widzenia przyszłych możliwości zawodowych i zarobkowych wpływając jednocześnie pośrednio na zmniejszenie uzależnienia od pomocy społecznej.

Przez realizację programu rewitalizacji zakłada się, że miejscowość Bobrowniki osiągnie satysfakcjonujący poziom potencjału społecznego. Poprawi się jakość życia mieszkańców. Zwiększy się poziom bezpieczeństwa w gminie, poprawi się również jakość nauczania. W skali całej gminy utworzona zostanie świetlica środowiskowa będąca odpowiedzią na zdiagnozowany na terenie sołectwa problem związany z wysoką przestępczością. Przestrzeń publiczna w gminie zyska nową funkcję. W kolejnych latach wzrastać będzie zapotrzebowanie na tworzenie miejsc angażowania w życie społeczne mieszkańców gminy. Przedsięwzięcie polegające na utworzeniu świetlicy środowiskowej pozwoli stworzyć podwaliny pod solidarność społeczną, tworzyć podstawy wzajemnego szacunku i zrozumienia oraz kształtowania tożsamości lokalnej wpierając radzenie sobie z problemami dnia codziennego, np. uzależnieniami.

Rewitalizacja w Gminie Bobrowniki realizowana będzie w dwóch miejscowościach Bobrowniki i Rachcin.

Zgodnie z Zasadami programowania urzeczywistnienie idei rewitalizacji w Gminie Bobrowniki dokona się przez osiągnięcie celów:

- miejscowość Bobrowniki – Cel rewitalizacji A: przekształcenie przestrzeni zdegradowanej na cele aktywizacji społecznej wraz z zainicjowaniem programu działań na rzecz przestępstw kryminalnych oraz poprawieniem stanu edukacji szkolnej w gminie (zagospodarowanie ruin zamku, utworzenie świetlicy środowiskowej),
- miejscowość Rachcin – Cel rewitalizacji D: Zwiększenie partycypacji w życiu społecznym w rejonach o wysokim uzależnieniu od świadczeń pomocy społecznej (utworzenie klubu młodzieżowego przy świetlicy wiejskiej w Rachcinie, przebudowa budynku szkoły podstawowej i punktu przedszkolnego)

W trakcie zbierania propozycji projektowych gmina współpracowała z przedstawicielami sektorów społecznego i gospodarczego zyskując deklarację ich udziału w urzeczywistnianiu zamierzeń dla celu rewitalizacji A.

6.1 Koncepcja rewitalizacji miejscowości Rachcin

W Rachcinie nastąpi realizacja działań na rzecz aktywizacji społecznej mieszkańców. Pośrednim czynnikiem pozwalającym wykonać zamierzenia rewitalizacyjne będzie dostosowanie istniejącej infrastruktury, budynku szkoły podstawowej i punktu przedszkolnego, a tym samym przemianę funkcjonalną centralnej części miejscowości, u podnóża pierścienia zabudowy wsi, w pobliżu jednej z ważniejszych dróg gminy łączącej Bobrowniki z najbliższym miastem, Włocławkiem. Planowane do realizacji projekty pozwolą mieszkańcom uzyskać nowe kwalifikacje. Nastąpi wzrost poziomu wiedzy i umiejętności. Nastąpi wzrost aktywności społecznej mieszkańców. Stworzone zostaną podstawy pod rozwój. Utworzony klub młodzieżowy w Rachcinie pomoże dzieciom i młodzieży do 17 roku życia w przezwyciężaniu problemów dnia codziennego, zapewni bezpieczne formy spędzania wolnego czasu wraz z organizacją integracji podopiecznych z rówieśnikami i społeczeństwem.

Zidentyfikowany problem (będący podstawą identyfikacji OZ/OR)	Planowane działania	Zakładany efekt rewitalizacji
Ponadprzeciętny udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny	Aktywizacja społeczna, zawodowa i gospodarcza (Utworzenie klubu młodzieżowego przy świetlicy)	Zmniejszenie uzależnienia od systemu pomocy społecznej
Sołectwo należy do rejonu o niskim poziomie kształcenia		Zmiana postaw społecznych na rynku pracy
Brak infrastruktury koniecznej do realizacji działań społecznych		Poprawa wyników w nauce u dzieci i młodzieży
		Ożywienie społeczno - gospodarcze

	wiejskiej w Rachcinie)	Wzrost zdolności wsi gminnej do obsługi mieszkańców gminy
--	---------------------------	--

Tabela 11. Koncepcja rewitalizacji miejscowości Rachcin

Działania społeczne adresowane będą głównie do dzieci i młodzieży, u których zdiagnozowane zostały problemy społeczne. Klub młodzieżowy stanie się miejscem spotkań osób wykluczonych społecznie czyniąc obiekt miejscem aktywizacji integracji.

Nastąpi rozwój społeczny Rachcina i zmodernizowanie przestrzeni publicznej, która jest dziś przestrzenią ograniczającą możliwości jej wykorzystania. W miejscowości Rachcin dostrzega się niedostatecznie wykorzystywane położenie w obszarze funkcjonalnym miasta Włocławek, w odległości 10 km od centrum miasta. W ścisłym centrum Rachcina, u podnóża zabudowy wsi, znajduje się przestrzeń, która może zostać wykorzystana do realizacji działań społecznych. Ponadto występuje przestrzeń publiczna w postaci nieodpowiednio zagospodarowanej budynku po dawnej szkole podstawowej. Utworzony w tym miejscu klubu młodzieżowy przyczyni się do ograniczenia występowania problemu zasiłków rodzinnych na dzieci do 17 roku życia w miejscowości Rachcin, w której zdiagnozowana została wartość mniej korzystna niż średnia dla Gminy Bobrowniki.

6.2 Koncepcja rewitalizacji miejscowości Bobrowniki

W miejscowości Bobrowniki nastąpi zagospodarowanie przestrzeni zdegradowanej na cele aktywizacji społecznej wraz z zainicjowaniem działań zwalczających wysoki poziom przestępczości w sołectwie. W celu zainicjowania tej działalności zamierza się utworzyć świetlicę środowiskową w budynku będącym byłą siedzibą gimnazjum.

W ramach rewitalizacji nastąpi wzmocnienie potencjału siedziby gminy do pełnienia funkcji społecznych oraz zainicjowania programu działań na rzecz osób narażonych na wykluczenie społeczne, w tym osób uzależnionych, w znacznej mierze odpowiadających za popełnianie przestępstw w Bobrownikach oraz dzieci, u których jakość edukacji i poziom wiedzy znajduje się na niesatysfakcjonującym poziomie.

Cel rewitalizacji zamierza się osiągnąć na terenie gminy przez obranie dwóch kierunków:

Kierunek 1: Rewitalizacja miejscowości Rachcin

Kierunek 2: Rewitalizacja miejscowości Bobrowniki i rozwój usług przeciwdziałających wykluczeniu ludności w Bobrownikach

Wspomniane kierunki stanowią więc o powiązaniu z rodzajami interwencji, bez których przeprowadzenie rewitalizacji nie będzie możliwe:

- interwencji, której celem jest poprawa stanu zagospodarowania i funkcjonalności centrum miejscowości Rachcin oraz ruin gotyckiego zamku w Bobrownikach,
- interwencji, której głównym celem jest stworzenie podstaw działalności na rzecz osób wykluczonych społecznie w Bobrownikach w postaci świetlicy środowiskowej.

Zidentyfikowany problem (będący podstawą identyfikacji OZ/OR)	Planowane działania	Zakładany efekt rewitalizacji
Niska jakość edukacji w szkołach na terenie sołectwa	Podnoszenie kompetencji kluczowych wraz z warsztatami dla nauczycieli oraz wyposażenie pracowni. Projekt społeczny „Spotkania z książką”	Bezpośredni: Poprawa wyników dzieci i młodzieży Pośredni: Większe możliwości w przyszłości na rynku pracy
Przestępstwa kryminalne w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Utworzenie świetlicy środowiskowej w Bobrownikach z założeniem obsługi osób wykluczonych społecznie z podobszaru rewitalizacji Bobrowniki	Bezpośredni: Zapewnienie miejsca integracji społecznej (zapobieżenie wykluczeniu) dla osób uzależnionych z obszaru OR Pośredni: Wzrost świadomości społecznej z zakresu konieczności podejmowania działań na rzecz osób uzależnionych w związku z wysokim wskaźnikiem

		przestępstw na terenie obszaru rewitalizacji
Występowanie przestrzeni zdegradowanej wykazującej możliwość adaptacji do celów rozwoju gospodarczego (potencjał rozwojowy Bobrownik)	Przeprowadzenie prac zabezpieczających mury, prace konserwatorskie i udostępnienie miejsca mieszkańcom „Żywe lekcje historii”	Bezpośredni: Zagospodarowanie przestrzeni zdegradowanej Pośredni: Ożywienie społeczno - gospodarcze Bobrownik
Działania uzupełniające wpływające na poprawę funkcjonalności Bobrownik i wzmacniające planowania działań funkcjonalno-przestrzennych (prace zabezpieczające mury i adaptacja piętra gimnazjum) oraz działania społeczne		
Zagospodarowanie ruin gotyckiego zamku w Bobrownikach		

Tabela 12. Koncepcja rewitalizacji miejscowości Bobrowniki

Działania rewitalizacyjne w podobszarze Bobrowniki adresowane będą do dwóch grup odbiorców:

- Dzieci i młodzieży wskazanych jako grupa wykluczona z powodu niskiej jakości kształcenia,
- Osób wykluczonych społecznie, dla których w ramach programu utworzona zostanie na piętrze budynku gimnazjum w Bobrownikach świetlica środowiskowa stanowiący placówkę integracyjną przeciwdziałaniu wykluczeniu mieszkańców Bobrownik - osób uzależnionych.

Do idei działań modernizujących przestrzeń miejscowości udało się nakłonić prywatnych mieszkańców oraz przedsiębiorców, a zakres tych działań odbywać się będzie przy udziale środków prywatnych. Przede wszystkim zakłada się organizację imprez plenerowych integracyjnych przy ich finansowaniu ze środków przedsiębiorstw (prywatnych). Nastąpi osiągnięcie efektu synergii. Bobrowniki zyskają poprawę stanu gospodarczego i społecznego, zwiększy się potencjał miejscowości, a niezagospodarowana przestrzeń publiczna ruin zamku zyska poprawę funkcjonalności i estetyki. Bobrowniki osiągnęły niski względny wskaźnik edukacji w szkołach oraz wysoki wskaźnik

popęlnianych przestępstw na 1000 mieszkańców. Miejscowość tkwi w marazmie, a program rewitalizacji ma go przełamać.

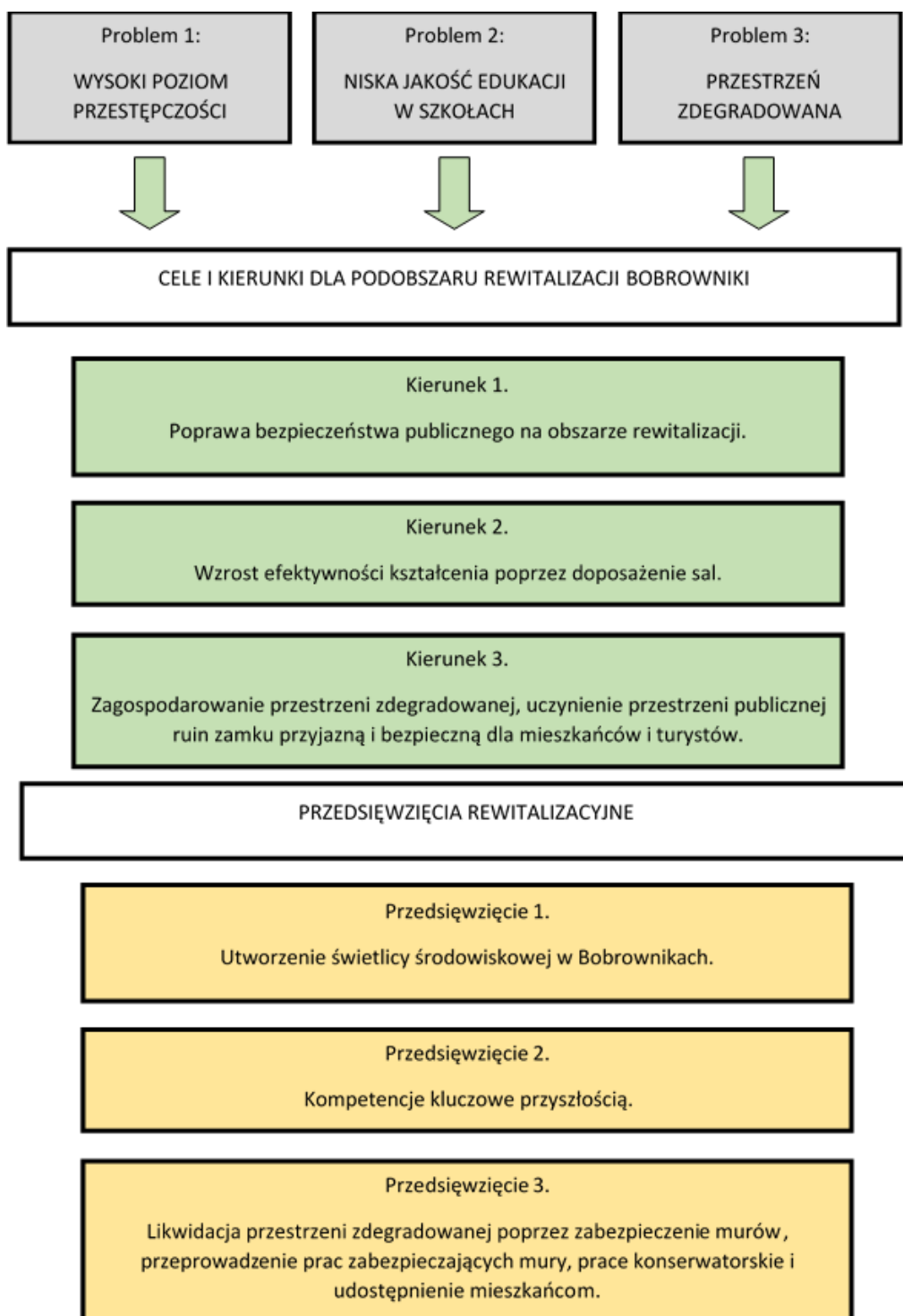
W Bobrownikach od dawna dostrzegany jest niewykorzystany potencjał turystyczny, co wynika z atrakcyjnego turystycznie położenia (Wisła, ruiny gotyckiego zamku, lasy zasobne w grzyby i zwierzyńę, nieodległa przeprawa promowa).

W obrębie ruin zamku znajduje się przestrzeń zdegradowana. Dzięki pracom związanym z ochroną i zabezpieczeniem murów zamku oraz pracom konserwatorskim dojdzie do poprawy funkcjonalności najchętniej odwiedzanego z zewnątrz miejsca w Bobrownikach. Niewątpliwie nadanie funkcji użytkowej przestrzeni zdegradowanej wzmocni funkcje Bobrownik jako siedziby gminy.

7. Cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służące eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk

7.1 Dla podobszaru rewitalizacji Bobrowniki

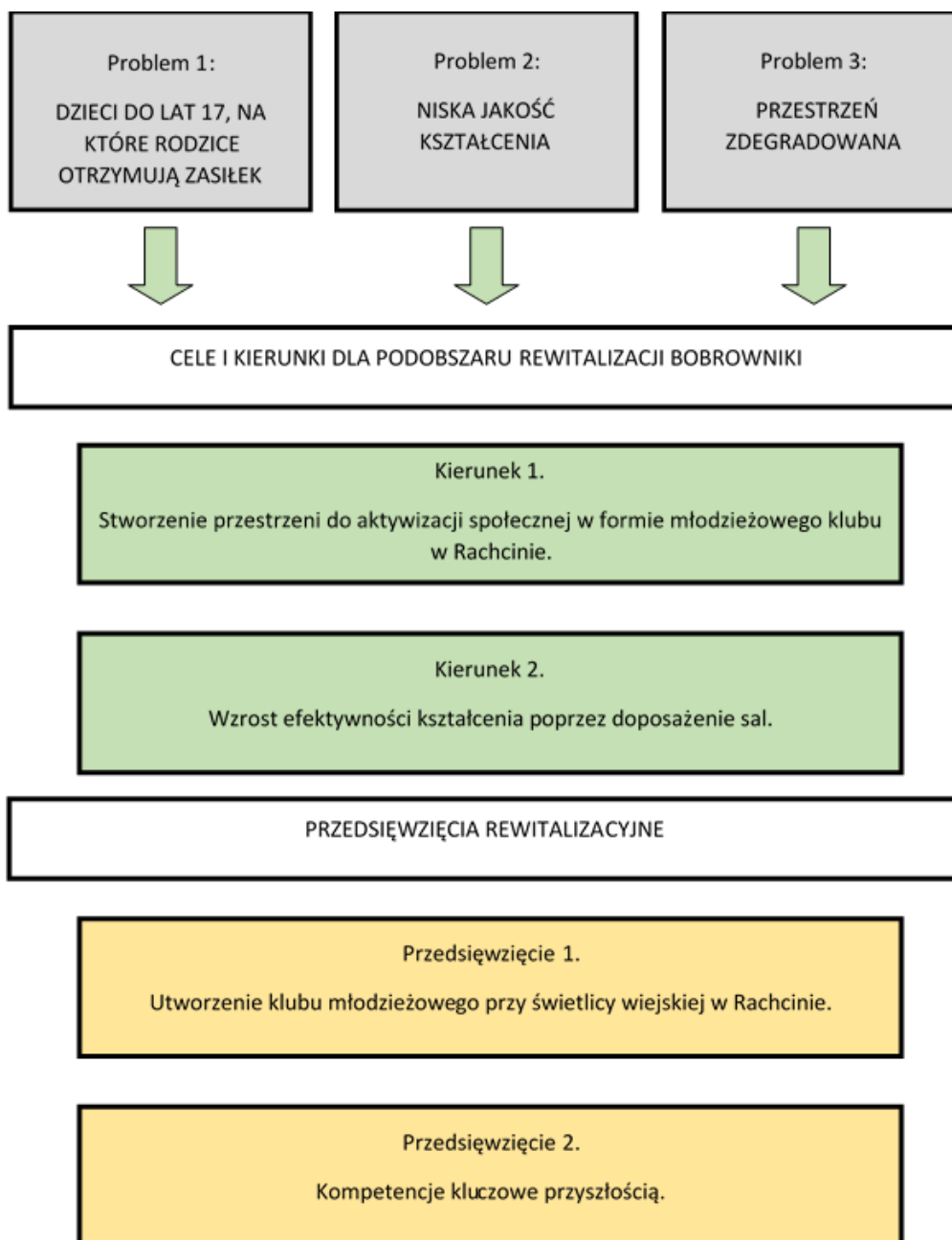
WYBRANY CEL: PRZEKSZTAŁCENIE PRZESTRZENI ZDEGRADOWANEJ NA CELE AKTYWIZACJI SPOŁECZNEJ WRAZ Z ZAINICJOWANIEM PROGRAMU DZIAŁAŃ NA RZECZ OGRANICZENIA PRZESTĘPCZOŚCI ORAZ POPRAWIENIEM STANU EDUKACJI W GMINIE

Schemat 3. Problemy oraz cele i kierunki Programu Rewitalizacji dla podobszaru rewitalizacji Bobrowniki.

7.2 Dla podobszaru rewitalizacji Rachcin

WYBRANY CEL: ZWIĘKSZENIE PARTYCYPACJI W ŻYCIU SPOŁECZNYM DLA SPOŁECZNOŚCI W CELU OGRANICZENIA UZALEŻNIENIA OD ŚWIADCZEŃ POMOCY SPOŁECZNEJ WRAZ ZE ZWIĘKSZENIEM JAKOŚCI KSZTAŁCENIA

Schemat 4. Problemy oraz cele i kierunki Programu Rewitalizacji dla podobszaru rewitalizacji Rachcin.

Wskazuje się następujące wskaźniki realizacji celów na obszarze rewitalizacji gminy Bobrowniki. Wskaźniki opisują wskazane powyżej cele wraz z wartościami bazowymi oraz docelowymi planowanymi do osiągnięcia w 2023 roku.

Tabela 13. Wskaźniki produktu i rezultatu Programu Rewitalizacji

Nazwa wskaźnika	Rok bazowy	Rok docelowy
Bobrowniki		
Wskaźnik przestępstw kryminalnych na 1000 mieszkańców	11,96	2,75
Sołectwo należy do rejonu obsługi szkoły podstawowej lub gimnazjum o niskim poziomie kształcenia	TAK	NIE
Występowanie przestrzeni zdegradowanej	TAK	NIE
Rachcin		
Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze	32,93	14,63
Sołectwo należy do rejonu obsługi szkoły podstawowej lub gimnazjum o niskim poziomie kształcenia	TAK	NIE
Brak infrastruktury koniecznej do realizacji działań społecznych	TAK	NIE

8. Lista planowanych projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Obszar rewitalizacji (nr / nazwa)	Przedsięwzięcie – projekt (nr, nazwa)	Typ projektu	Opis projektu					
			Podmiot realizujący	Zakres realizowanych działań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł.)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
	CEL REWITALIZACJI: PRZEKSZTAŁCENIE PRZESTRZENI ZDEGRADOWANEJ NA CELE AKTYWIZACJI I INTEGRACJI SPOŁECZNEJ WRAZ Z ZAINICJOWANIEM DZIAŁAŃ NA RZECZ SENIORÓW ORAZ POPRAWIENIEM STANU EDUKACJI SZKOLNEJ W GMINIE							
	KIERUNEK DZIAŁAŃ: REWITALIZACJA MIEJSCOWOŚCI BOBROWNIKI							
Nr 1 - Bobrowniki	1)Utworzenie świetlicy środowiskowej w Bobrownikach	S	Gmina Bobrowniki w partnerstwie z Kołem Kobiet Bobrowniki i OSP Bobrowniki	Realizacja projektu jest odpowiedzią na zdiagnozowany na obszarze rewitalizacji problem przestępczości. Świetlica środowiskowa w Bobrownikach stanie się miejscem, gdzie udostępniona zostanie przestrzeń publiczna w zakresie organizacji meetingów Komisji Rozwiązywania Problemów	Miejscowość Bobrowniki, obręb Bobrowniki, działka nr 175 (budynek gimnazjum, ul. Kościelna 5, 87 –617 Bobrowniki)	50 000,00 zł.	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie zamieszkujących podobzsar rewitalizacji Bobrowniki – 30 osób Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność	Deklaracja uczestnictwa w projekcie Listy obecności Protokół odbioru robót lub sprzętu

				Alkoholowych. Zwiększona zostanie świadomość społeczeństwa na temat problemu związanego z nadużywaniem alkoholu. Spotkania otwarte będą dla osób uzależnionych, zagrożonych uzależnieniem oraz ich bliskich. Działanie Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych może się w znaczącym stopniu przyczynić do ograniczenia problemu wysokiej przestępczości. Dane z policji wyraźnie wskazują, że duża ilość przestępstw na terenie całego kraju popełniania jest pod wpływem alkoholu.			społeczna, zamieszkujących podobszar rewitalizacji Bobrowniki – 30 osób.	
Nr 1 - Bobrowniki	2) Spotkania z książką	S	Gmina Bobrowniki	Celem projektu jest zmniejszenie dysproporcji pomiędzy poziomem nauczania w gminie, a w całym województwie. W ramach przedsięwzięcia przewiduje się organizację warsztatów książkowych, pobudzanie zainteresowania literaturą oraz kształtowanie przydatnych umiejętności z rozumienia czytanego tekstu i wyciągania z niego najważniejszych informacji. Zajęcia otwarte będą dla wszystkich młodych ludzi, dzięki czemu dodatkowym aspektem będzie wymiana doświadczeń uczniów oraz tzw. mentoring	Miejscowość Bobrowniki, obręb Bobrowniki, działka nr 175 (budynek gimnazjum, ul. Kościelna 5, 87 –617 Bobrowniki)	30 000,00 zł	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie zamieszkujących podobszar rewitalizacji Bobrowniki – 15 osób Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna, zamieszkujących podobszar rewitalizacji Bobrowniki – 15 osób	Listy obecności uczestników

				rówieńczy. Sposób prowadzenia spotkań wzbudzi w uczestnikach motywację do nauki, a dzięki poznaniu literatury zyskają oni szansę na lepsze zrozumienie własnej osoby wraz z wyznaczeniem własnej ścieżki rozwoju, co z pewnością przełoży się na osiągnięte wyniki w nauce.				
Nr 1 - Bobrowniki	3) Żywe lekcje historii	S	Gmina Bobrowniki	Projekt będzie odpowiedzią na problem niskiej jakości kształcenia. Przewiduje się organizację i przeprowadzenie tzw. żywych lekcji historii, głównie dla dzieci w wieku szkolnym wraz z przekazaniem informacji na temat historii zamku, Bobrownik oraz całego regionu. Dzięki przedsięwzięciu kształtować się będą postawy ludzkie oparte na wzmacnianiu relacji rówieńczych. Wiedza przekazana w sposób prosty i przejrzysty zachęci młode pokolenie do zgłębiania wiedzy nie tylko z zakresu historii. Przyczyni się również do poszanowania tradycji i zasobów historycznych jakim niewątpliwie są ruiny zamku gotyckiego w Bobrownikach.	Miejscowość Bobrowniki, obręb Bobrowniki, działka nr 71	30 000,00	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie zamieszkujących podobszar rewitalizacji Bobrowniki – 20 osób Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna, zamieszkujących podobszar rewitalizacji Bobrowniki – 20 osób	Listy obecności, rejestry

Nr 1 - Bobrowniki	4) likwidacja przestrzeni zdegradowanej poprzez zabezpieczenie murów, przeprowadzenie prac zabezpieczających mury, prac konserwatorskich i udostępnienie mieszkańcom	P-F	Gmina Bobrowniki	-sporządzenie dokumentacji potrzebnej do wykonania prac niezbędnych w celu zabezpieczenia murów - zabezpieczenie murów zamku - wykonanie prac konserwatorskich -Zagospodarowanie przestrzeni zdegradowanej, uczynienie przestrzeni publicznej ruin zamku przyjazną i bezpieczną dla mieszkańców i turystów.	Miejscowość Bobrowniki, obręb Bobrowniki, działka nr 71	150 000,00 zł.	Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obszarów – 150 Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją – 150 m kw.	Dokumentacja techniczna Protokół odbioru robót Dokumentacja fotograficzna
----------------------	--	-----	------------------	--	---	----------------	---	--

Nr 1 - Bobrowniki	5) Kompetencje kluczowe przyszłością	S	Gmina Bobrowniki	Projekt jest odpowiedzią na problem niskiej jakości edukacji na terenie gminy Bobrowniki. Przewiduje się działania skierowane na kształcenie kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych poprzez dodatkowe zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze z przedmiotów: matematyczno-przyrodniczych, informatyki, języków obcych, kreatywności, innowacyjności oraz pracy zespołowej. Realizacja przedsięwzięcia prowadzić będzie do poprawy efektywności oraz jakości kształcenia ogólnego. Podejmowane będą również formy z zakresu rozwijania kompetencji uczniów niezbędnych na rynku pracy poprzez staże zawodowe. W realizację projektu angażuje się także nauczycieli oraz rodziców. Organizacja szkoleń i warsztatów dla nauczycieli w celu podniesienia ich poziomu kwalifikacji i kompetencji bezpośrednio przełoży się na wyniki osiągane przez uczniów. Przewiduje się również współpracę z rodzicami ukazując im potrzebę objęcia dodatkowym wsparciem ich dzieci – zarówno tych zdolnych jak i ze specjalnymi	Szkoła Podstawowa w Bobrownikach	615 277,73 zł	Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obszarów – 60 (40 – Bobrowniki, 20 – Rachcin) Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych w programie - 60 (40 – Bobrowniki, 20 – Rachcin) Liczba podmiotów wykorzystujących technologie informacyjno-komunikacyjne - 1	Listy obecności
-------------------	--------------------------------------	---	------------------	---	----------------------------------	---------------	--	-----------------

potrzebami. Dodatkowym działaniem będzie wyposażenie szkoły w niezbędny sprzęt do przeprowadzania doświadczeń i eksperymentów.

CEL REWITALIZACJI: ZWIĘKSZENIE PARTYCYPACJI W ŻYCIU SPOŁECZNYM DLA SPOŁECZNOŚCI W CELU OGRANICZENIA UZALEŻNIENIA OD ŚWIADCZEŃ POMOCY SPOŁECZNEJ WRAZ ZE ZWIĘKSZENIEM JAKOŚCI KSZTAŁCENIA								
KIERUNEK DZIAŁAŃ: REWITALIZACJA MIEJSCOWOŚCI RACHCIN								
Nr 2 - Rachcin	6) Utworzenie klubu młodzieżowego przy świetlicy wiejskiej w Rachcinie	S	Gmina Bobrowniki w partnerstwie z Ochotniczą Strażą Pożarną w Rachcinie	W odpowiedzi na problem wysokiego uzależnienia od pomocy społecznej, zwłaszcza w zakresie dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny, przewiduje się utworzenie klubu młodzieżowego przy świetlicy wiejskiej w Rachcinie pomagając wykluczonym dzieciom i młodzieży w radzeniu sobie z trudnościami codziennego życia, organizuje się wszelkiego rodzaju spotkania integracyjne ze społecznością i rówieśnikami wraz z zapewnieniem bezpiecznym form spędzania wolnego czasu. Przewidywane zajęcia odpowiadać będą potrzebom uczestników i ukierunkowane zostaną na rozwój zainteresowań (m.in. koła zainteresowań, trening interpersonalny), edukacji psychologicznej oraz rekreacji i sportu na świeżym powietrzu oraz działań kulturalnych. Dodatkowo przewiduje się działania ukierunkowane na podnoszenie moralności własnej osoby,	Miejscowość Rachcin, działka nr 191/2, obręb Rachcin (Rachcin 11a, 87 – 617 Bobrowniki)	100 000,00 zł	Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obszarów – 50 Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna – 50	Listy obecności

				rozpoznawanie własnych słabości i sposobów na ich eliminację.				
--	--	--	--	---	--	--	--	--

Nr 2 - Rachcin	7) Adaptacja budynku po byłej szkole podstawowej w Rachcinie na klub młodzieżowy	P-F	Gmina Bobrowniki w partnerstwie z Ochotniczą Strażą Pożarną w Rachcinie	W ramach projektu przewidziane jest zaadaptowanie i remont budynku i pomieszczeń wewnętrznych po byłej szkole podstawowej w Rachcinie na cele związane z aktywizacją społeczną. Planuje się utworzenie przestrzeni do działań edukacyjno-integracyjnych dla młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym.	Miejscowość Rachcin, działka nr 191/2, obręb Rachcin (Rachcin 11a, 87 – 617 Bobrowniki)	1 076 470,59zł.	Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją – 80 m ²	Listy obecności
-------------------	--	-----	---	---	---	-----------------	--	-----------------

9. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym Programem Rewitalizacji

9.1. Kompleksowość programu

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Bobrowniki na lata 2018 – 2023 jest kompleksowy z uwagi na poniższe założenia:

- interwencja ukierunkowana jest na rozwiązywanie problemów zidentyfikowanych w ramach przygotowań do sporządzenia programu,
- wykorzystanie przestrzeni zdegradowanej dla potrzeb rozwoju społecznego w postaci żywych lekcji historii,
- trwała przemiana postaw społecznych z pasywnych na aktywne, rozwojowe, zwłaszcza w przypadku młodzieży,
- planowane przedsięwzięcia przyczynią się do ograniczenia problemu niskiej jakości edukacji, przestępczości oraz wysokiego uzależnienia od pomocy społecznej, dzięki czemu widoczny będzie skutek w postaci trwałej poprawy sytuacji społecznej w obszarze rewitalizacji.

Logika programowania zawarta została w zapisach Programu Rewitalizacji. Na etapie delimitacji dokonano analizy sytuacji gminy Bobrowniki i zdefiniowano występujące na poszczególnych obszarach problemy. Wydzielono obszar zdegradowany i rewitalizacji i podjęto na nich działania w formie przedsięwzięć rewitalizacyjnych zmierzających do niwelowania wcześniej określonych problemów. Projekty społeczne powiązane zostały z kierunkami działań, problemami i przedsięwzięciami przestrzenno-funkcjonalnymi. Wszystko ujęte zostało w kolejnych rozdziałach dotyczących komplementarności.

9.2. Koncentracja działań

Głównymi adresatami interwencji są głównie mieszkańcy obszaru rewitalizacji. Jej realizacja będzie wykonana przede wszystkim na obszarze rewitalizacji. Uwzględnia się możliwość wykonywania poza obszarem rewitalizacji niektórych rodzajów aktywizacji zawodowej i niewielu elementów programu, które w uzasadnionych przypadkach nie mogą być wykonane w obszarze rewitalizacji, a nawet na terenie Gminy Bobrowniki, zwłaszcza w kontekście braku określonych usług i ofert związanych ze specjalistycznymi szkoleniami możliwych do zrealizowania wyłącznie w odpowiednich ośrodkach lub placówkach.

Przed wszystkim zakłada się, że

- działania związane z aktywizacją społeczną skierowane zostaną do mieszkańców obszaru rewitalizacji w Gminie Bobrowniki

- działania Świetlicy Środowiskowej w Bobrownikach skierowane zostaną do mieszkańców podobszaru rewitalizacji Bobrowniki
- działania klubu młodzieżowego przy świetlicy wiejskiej w Rachcinie skierowane zostaną do mieszkańców podobszaru rewitalizacji Rachcin.

9.3. Komplementarność przestrzenna

W obszarze rewitalizacji założono wykonanie przedsięwzięć Strategii Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Lipnowskiego.

Na liście projektów EFS zapisano następujące przedsięwzięcia, które bezpośrednio lub pośrednio oddziaływać będą na obszar rewitalizacji:

- Upowszechnienie edukacji przedszkolnej w Gminie Bobrowniki przez poszerzenie liczby miejsc w istniejących placówkach edukacji przedszkolnej (Priorytet 10i RPO),
- Utworzenie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 w Gminie Bobrowniki wraz z adaptacją infrastruktury komunalnej

Ponadto w przypadku uzyskania wpisu na w/w listę zamierza się zrealizować następujące projekty

- Kompetencjami kluczowymi otwieramy przyszłość uczniów i uczennic szkoły podstawowej w Gminie Bobrowniki
- Warsztaty Edukacyjne Kreatywnie ku Przyszłości

Wszystkie te projekty w sposób bezpośredni i bardzo istotnie sprzyjają realizacji założeń projektu rewitalizacji.

Ponadto Gmina Bobrowniki, a pośrednio obszar rewitalizacji, będzie beneficjentem działań realizowanych na poziomie powiatu lipnowskiego:

- Pracownie zawodowe na poziomie – trafiona inwestycja Powiatu Lipnowskiego (PI 10a) – projekt zakłada uzyskanie 315 miejsc w infrastrukturze kształcenia zawodowego, wsparcie 3 obiektów infrastruktury kształcenia zawodowego, wsparcie jednego obiektu infrastruktury kształcenia zawodowego, wsparcie 20 warsztatów/pracowni kształcenia zawodowego, osiągnięcie wskaźnika liczba uczniów korzystających ze wspartych warsztatów/pracowni kształcenia praktycznego – 427 osób,
- Kompleksowe wsparcie uczniów z placówek oświatowych podległych Powiatowi Lipnowskiemu (PI 10i) – projekt zakłada objęcie 1000 uczniów wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych,
- Powiatowe Centrum Edukacji (PI 10i) – projekt zakłada uzyskanie kwalifikacji lub nabycie kompetencji przez 500 nauczycieli uczestniczących w programie,

- Zawodowy uczeń & zawodowy nauczyciel w Powiecie Lipnowskim (PI 10iv) – projekt zakłada doposażenie 3 placówek prowadzonych przez powiat, podniesienie kompetencji zawodowych przez 390 uczniów, objęcie stażami i praktykami 550 uczniów, objęcie wsparciem 13 nauczycieli kształcenia zawodowego i instruktorów praktycznej nauki zawodu, objęcie wsparciem w programie 600 uczniów.

Na liście projektów EFRR zapisano następujące przedsięwzięcia, które bezpośrednio lub pośrednio oddziaływać będą na obszar rewitalizacji:

- Termomodernizacja budynków Urzędu Gminy Bobrowniki i Przedszkola Samorządowego w Bobrownikach – projekt zakłada termomodernizację dwóch obiektów użyteczności publicznej wraz ze zmniejszeniem strat ciepła
- Zagospodarowanie obiektu zabytkowego ruin zamku w Bobrownikach

9.4. Komplementarność problemowa

Rewitalizacja w Gminie Bobrowniki prowadzona będzie w dwóch miejscowościach: Rachcin oraz Bobrowniki. W Rachcinie zakłada się działania na rzecz aktywizacji społeczno-gospodarczej, która wspomagana będzie przez działania infrastrukturalne polegające na utworzeniu klub młodzieżowego w celu ograniczenia skutków częstego korzystania z usług pomocy społecznej i zasiłków rodzinnych dla rodzin z dziećmi do lat 17..

W Bobrownikach zakłada się działania na rzecz aktywizacji społeczno – gospodarczej, która wspomagana będzie przez działania infrastrukturalne polegające na zagospodarowaniu przestrzeni zdegradowanej, ruin gotyckiego zamku. Nastąpi zabezpieczenie murów zagrażających bezpieczeństwu, zabezpieczenie bądź usunięcie luźnych elementów zalegających na wysokich murach, uzupełnienie i spoinowanie murów, izolacja ze spadkiem na zewnątrz murów, odwodnienie dziedzińca oraz jego wyrównanie przez usunięcie wklęsłych form, zabezpieczenie murów oraz prace konserwatorskie.

Wśród szczegółowych działań, które zamierza się podjąć, są:

W miejscowości Bobrowniki – utworzenie świetlicy środowiskowej w Bobrownikach wraz z organizacją odpowiednich zajęć dla osób wykluczonych społecznie pomoże zmniejszyć problem związany w przestępczością na terenie sołectwa. W budynku odbywać się będą spotkania Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, a także spotkania z osobami uzależnionymi bądź zagrożonymi uzależnieniem. Realizacja projektu pozwoli na uświadomienie społeczeństwa w zakresie problemu jakim jest alkoholizm. Spotkania dostępne będą nie tylko dla osób uzależnionych, ale również wszystkich zainteresowanych skalą co pozwoli na szersze zrozumienie funkcjonowania i sposobu myślenia osób uzależnionych. Nastąpi przekazywanie dobrych wzorców wraz ze wsparciem dzięki czemu ograniczony zostanie poziom przestępczości na terenie Bobrownik.

W Bobrownikach istnieje infrastruktura, w której możliwe jest przeprowadzenie działań społecznych w postaci utworzenia świetlicy środowiskowej stanowiącej odповідь na zdiagnozowany problem przestępczości w miejscowości Bobrowniki – obecnie na terenie miejscowości Bobrowniki zdiagnozowano 13 przestępstw kryminalnych. Z danych policji wynika, że znaczna część przestępstw powodowana jest przez osoby uzależnione.

Świetlica środowiskowa stanie się obiektem publicznym, w którym zorganizowane zostaną spotkania Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wraz ze spotkaniami z osobami uzależnionymi lub zagrożonymi uzależnieniem. Obiekt będzie ogólnodostępny, z pierwszeństwem dostępu dla mieszkańców podobszaru rewitalizacji Bobrowniki, w którym zdiagnozowano problem przestępczości. Jest to trudny do rozwiązania problem społeczny, gdyż zarówno jego źródłem jak i jego skutkiem są inne problemy. Nadużywanie alkoholu i środków psychoaktywnych powoduje szkody we wszystkich sferach życia człowieka. Następstwa te dotyczą nie tylko zdrowia psychicznego i fizycznego. Głównymi problemami współwystępującymi wraz z uzależnieniem są: bezdomność, bezrobocie, ubóstwo, dysfunkcja rodziny, długotrwała choroba, przestępczość. Dzięki projektowi powstanie komfortowa infrastruktura społeczna dla osób wykluczonych społecznie obarczonych problemem uzależnień. Świetlica zapewni pomoc oraz działania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień powodując kształtowanie prawidłowych postaw społecznych. Placówka będzie funkcjonowała w budynku po gimnazjum w Bobrownikach i prowadzona będzie przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bobrownikach.

W obiekcie przewiduje się również przeprowadzenie projektu społecznego będącego odpowiedzią na zdiagnozowany problem niskiej edukacji z gminie. Przedsięwzięcie „Spotkania z książką” przeznaczone będzie dla młodzieży należącej do regionu o niskim poziomie kształcenia. Spotkania pobudzą wyobraźnię, wzbudzą potrzebę wiedzy i motywację do nauki, a ogólna dostępność obiektu przełoży się na działanie mentoringu rówieśniczego, kształtowanie postaw i inicjatyw rówieśniczych. Gmina zyska na jakości, a uczestnicy projektu staną się pewnymi siebie osobami z wykreowaną wizją własnej ścieżki życiowej.

Budowę budynku Szkoły Powszechnej, Podstawowej, a następnie Gimnazjum zakończono w 1929 r. Obiekt posiada trzy kondygnacje. Pierwsze piętro posiada obszerną salę rekreacyjną z pomieszczeniami towarzyszącymi. Piętro pierwsze może z powodzeniem pełnić funkcje świetlicy środowiskowej. Budynek podlega ścisłej ochronie konserwatorskiej. Przeprowadzono już w nim prace remontowe. Budynek położony jest w centrum Bobrownik, nieopodal Placu Wolności, w pobliżu kościoła parafialnego. Budynek ustawiony jest szczytem do drogi powiatowej – ulicy Kościelnej, jednej z ważniejszych arterii Bobrownik. Obiekt wzniesiony jest w technologii tradycyjnej. Przy uwzględnieniu walorów architektury obiektu, w tym zabytkowego charakteru, dogodnej lokalizacji, jasnego stanu prawnego (obiekt jest własnością Gminy Bobrowniki) jak i braku lokali mieszkalnych zagospodarowanie budynku po gimnazjum na nowe społeczne funkcje zdaje się być zasadne.

Gmina zamierza zrealizować w/w projekty bez udziału środków z EFRR i EFS. Przedsięwzięcia sfinansowane zostaną ze środków własnych gminy Bobrowniki.

Projekty komplementarne

- *Termomodernizacja budynków Urzędu Gminy Bobrowniki i Przedszkola Samorządowego w Bobrownikach* (współfinansowany ze środków EFRR w co najmniej 75 %)
- *Wymiana pokrycia dachowego na budynku „A” Urzędu Gminy Bobrowniki wraz z adaptacją poddasza na salę konferencyjną* (dofinansowanie PROW w wysokości co najmniej 63,63 % wartości zadania)

Gmina Bobrowniki uczestniczy w programie wymiany pokryć dachowych azbestowych w budynkach prywatnych dzięki środkom dostępnym w WFOŚiGW w Toruniu.

Wskazane wyżej przedsięwzięcia pozwolą zmienić obszar rewitalizacji – uatrakcyjnić i polepszyć funkcjonalność gminnej miejscowości, w której jako jedynej na terenie gminy działają przedstawiciele trzech sektorów (społecznego, gospodarczego, publicznego), wykorzystać potencjał jakim są ruiny gotyckiego zamku. Interwencja będzie kompleksowa, oddziaływująca na wszystkie istotne aspekty życia codziennego w głównej miejscowości gminy, co przełoży się na cały jej obszar. Działania przewidziane do realizacji będą kompatybilne z projektami realizowanymi w latach poprzednich.

W miejscowości Rachcin

Adaptacja budynku po byłej szkole podstawowej w Rachcinie na klub młodzieżowy

- bez infrastruktury niemożliwy do realizacji pozostaje projekt *Utworzenie klubu młodzieżowego przy świetlicy wiejskiej w Rachcinie* stanowiący odpowiedź na zdiagnozowany problem uzależnienia rodzin z dziećmi do 17 roku życia od pomocy społecznej w miejscowości Rachcin

Do realizacji inwestycji Gmina Bobrowniki zamierza ubiegać się o środki pomocowe dostępne w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, środków własnych – budżet Gminy Bobrowniki.

Środki EFRR (Działanie 7.1)	Środki EFS (Działanie 11.1)
------------------------------------	------------------------------------

Adaptacja budynku po byłej szkole podstawowej w Rachcinie na klub młodzieżowy	Utworzenie klubu młodzieżowego przy świetlicy wiejskiej w Rachcinie
Szacowana wartość projektu: 1 076 470,59 zł.	Szacowana wartość projektu: 100 000,00 zł.
Wielkość dofinansowania: 85% to jest 915 000,00 zł.	Wielkość dofinansowania: 85 % to jest 85 000,00 zł.

Tab. 19. Formuła zintegrowania - projekty *Adaptacja budynku po byłej szkole podstawowej w Rachcinie na klub młodzieżowy* i *Utworzenie klubu młodzieżowego przy świetlicy wiejskiej w Rachcinie*.

Ponadto spośród projektów inwestycyjnych w obszarze rewitalizacji zamierza się urzeczywistnić następujące zamierzenia:

Planowane w programie działania są ściśle i bezpośrednio komplementarne problemowo:

- w Rachcinie zamierza się ograniczyć problem związany z uzależnieniem rodzin posiadających dzieci do 17 roku życia od pomocy społecznej poprzez utworzenie klubu młodzieżowego przy świetlicy wiejskiej w Rachcinie pomagając wykluczonym dzieciom i młodzieży w radzeniu sobie z trudnościami codziennego życia, wszelkiego rodzaju spotkania integracyjne ze społecznością o rówieśnikami wraz z zapewnieniem bezpiecznym form spędzania wolnego czasu,
- Świetlica Środowiskowa w Bobrownikach będzie odpowiedzią na problem przestępczości, zmniejszający poczucie i poziom bezpieczeństwa mieszkańców. Znaczącą przyczyną popełniania wykroczeń są uzależnienia, w tym uzależnienie od alkoholu. Spotkania Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wraz ze spotkaniami z pozostałymi uzależnionymi i zagrożonymi uzależnieniem wpłyną na wzrost świadomości w zakresie świadomości i podejmowania decyzji pod wpływem używek. Dodatkowo, dzięki otwartości ww. spotkań możliwa będzie wymiana poglądów, pomoc i wsparcie między osobami uzależnionymi, a pozostałymi mieszkańcami wzmacniając pozytywne efekt działań rewitalizacyjnych. Inwestycja oznacza zatem wzrost jakości życia, poziomu zadowolenia, podniesienie atrakcyjności Bobrownik.

Wymienione zadania dopełniają się wzajemnie, przez co urzeczywistni się efekt synergii. W kontekście sfer podkreślić należy pozytywne oddziaływanie na każdą ze sfer:

- społeczną – aktywizacja i włączenie społeczne (utworzenie świetlicy środowiskowej w Bobrownikach oraz klubu młodzieżowego w Rachcinie, organizacja żywych lekcji historii na terenie ruin zamku dotyczących historii obiektu oraz całego regionu),
- przestrzenno – funkcjonalną – adaptacja przestrzeni zdegradowanej w postaci ruin zamku w Bobrownikach oraz adaptacja budynku po byłej szkole Podstawowej w Rachcinie na Klub młodzieżowy.

9.5. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Wykonywanie Lokalnego Programu Rewitalizacji pod względem organizacji i koordynacji działań spoczywać będzie na Referacie Gospodarki Gruntami, inwestycji i spraw gospodarczych, którego zakres obowiązków opisano w rozdziale System zarządzania realizacją programu rewitalizacji. Referat ten odpowiadać będzie za współpracę z podmiotami reprezentującymi organizacje pozarządowe realizujące projekty zakładające rozwój społeczny. W Referacie Gospodarki Gruntami, inwestycji i spraw gospodarczych stworzono Lokalny Program Rewitalizacji, a wcześniej napisano Strategię Rozwoju Lokalnego Gminy Bobrowniki. Referat współpracował w dziele tworzenia strategii rozwiązywania problemów społecznych, lokalnej strategii rozwoju LGD Gmin Dobrzyńskich Region Południe, strategii OSRG Powiatu Lipnowskiego. Personel referatu stanowią osoby właściwie zaznajomione z zagadnieniami rozwoju gminy, relacji gminy z innymi jednostkami samorządowymi (w tym powiatem i województwem). W związku z tym referat pozwoli sprawnie zharmonizować przedsięwzięcia i projekty w ramach w/w dokumentów strategicznych. Dzięki powołaniu ośrodka podejmowania decyzji w Urzędzie Gminy Bobrowniki nastąpi koordynacja działań, co jest ważne z perspektywy oczekiwanego efektu synergii.

Interwencja przewidziana w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Bobrowniki na lata 2018-2023 nie zakłada realizacji inwestycji w znacznych rozmiarach finansowych, przez co nie jest ona skomplikowana lub wymagająca zaangażowania wielu partnerów. W związku z tym nie zakłada się zagrożeń utrudniających lub uniemożliwiających wykonanie programu z perspektywy proceduralno-instytucjonalnej.

Zakres działań Referatu Gospodarki Gruntami, inwestycji i spraw gospodarczych w stosunku do sektora społecznego wykonującego zadania w projekcie:

- wskazanie zadań przewidzianych do realizacji potencjałem podmiotów z sektora ngo,
- koordynacja współpracy podmiotów będących interesariuszami rewitalizacji,
- powołanie zespołu kontrolującego merytorycznie działania interesariuszy,
- czuwanie nad prawidłowym poziomem frekwencji w zajęciach projektowych,
- monitoring wskaźników,

- poszukiwanie i wskazanie wykonawcy, który zastąpi podmiot niewywiązujący się z obowiązków lub niegwarantujący osiągnięcia wskaźników, rezultatów, produktów.

9.6. Komplementarność międzyokresowa

Przewidziane w ramach rewitalizacji działania będące fundamentem programu nie będą prostą kontynuacją realizacji projektów, w ramach których kierowano wsparcie wcześniej choć nawiązywać będą do zrealizowanych wcześniej projektów.

Działania planowane w Bobrownikach będą kontynuacją procesów zainicjowanych w projektach, które na terenie Gminy Bobrowniki realizowano i współfinansowano ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego – Program Operacyjny Kapitał Ludzki. W Bobrownikach poczyniono już starania o poprawę funkcjonalności budynku gimnazjum: zagospodarowano nieużytkowaną przestrzeń naprzeciw obiektu pod parking, a dzięki środkom z PFRON dokonano wymiany drzwi wejściowych i dostosowania łazienki do potrzeb osób niepełnosprawnych. Obiekt gimnazjum wykorzystywany będzie do działalności aktywizującej społeczność podobszaru rewitalizacji Bobrowniki. W pobliżu zjazdu z głównej ulicy Bobrownik do przestrzeni zdegradowanej jaką są ruiny zamku, wykonano atrakcyjną ścieżkę edukacyjną usuwając nielegalne wysypisko śmieci. Zadanie wykonane zostało dzięki wsparciu finansowemu Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu. Ponadto w pobliżu ścieżki powstała pierwsza na terenie naszej Gminy siłownia plenerowa. Ponadto w obrębie miejscowości wykonane zostały prace polegające na przebudowie chodników. W/w działania są wkładem w proces tworzenia bazy dla potrzeb rozwoju społecznego oraz poprawiają funkcjonalność i atrakcyjność centrum miejscowości Bobrowniki.

W Rachcinie pobudowana została droga o nawierzchni bitumicznej łącząca remizę OSP i drugą stronę wsi z główną drogą. Jednostka OSP zagospodarowała teren wokół remizy w Rachcinie betonując i osadzając ogrodzenie oraz brukując część placu przed obiektem. OSP Rachcin to pierwsza jednostka OSP w powiecie lipnowskim, która samodzielnie pozyskiwała środki unijne, z których wyposażono ogólnodostępną świetlicę będącą obecnie centrum integracji i aktywności lokalnej. Ponadto przy Punkcie Przedszkolnym w Rachcinie Gmina Bobrowniki z własnych środków dostosowała toaletę do potrzeb punktu i wymogów sanitarnych. W dalszej kolejności zamierza się dokonać wymiany pokrycia dachowego na istniejącym budynku przedszkolnym. Szczegółowy wykaz działań mających istotny wpływ na sferę społeczną oraz funkcjonalno – przestrzenną.

Inwestycje w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich

Inwestycje zrealizowane przez Gminę Bobrowniki przy udziale środków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich

- *Zagospodarowanie centrum miejscowości Bobrowniki (wartość całkowita 212 268.78 zł., kwota dofinansowania 169 814.40 zł.),*

- *Modernizacja i przebudowa Stacji Uzdatniania Wody w miejscowości Bobrownickie Pole oraz budowa sieci wodociągowej dla wsi Stare Rybitwy i Brzustowa (wartość całkowita 1 777 408,00 zł., kwota dofinansowania 595 835,00 zł.),*
- *Odbudowa i rozbudowa budynku remizy OSP w miejscowości Rachcin Gmina Bobrowniki na terenie działki Nr 191/2 z przeznaczeniem na świetlicę wiejską (wartość całkowita 480 025,00 zł., kwota dofinansowania 247 235,94 zł.),*
- *Budowa boiska wielofunkcyjnego, do piłki nożnej oraz bieżni ze skocznią w miejscowości Bobrowniki (wartość całkowita 1 032 630,00 zł., kwota dofinansowania 400 000,00 zł.),*
- *Rekultywacja boiska do piłki nożnej o nawierzchni z trawy naturalnej w Bobrownikach (wartość całkowita 64 020,00 zł., kwota dofinansowania 37 300,00 zł.),*
- *Zakup fabrycznie nowego ciągnika wraz z wozem asenizacyjnym (wartość całkowita 199 990,00 zł., kwota dofinansowania 121 945,00 zł.),*
- *Przebudowa drogi gminnej we wsi Bobrownickie Pole – Etap I (wartość całkowita 159 785,86 zł., kwota dofinansowania 96 587,41 zł.).*

Inwestycje zrealizowane przez Gminę Bobrowniki przy udziale środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko – Pomorskiego 2007 – 2013

- *Przebudowa drogi gminnej Polichnowo-Gnojno o długości 2,886 km (wartość całkowita 1 099 302,00 zł., kwota dofinansowania 500 000,00 zł.)*

Inwestycje zrealizowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bobrownikach (projekt systemowy)

- *Stop wykluczeniu – czas na aktywność (projekt systemowy zrealizowany w ramach Poddziałania 7.1.1)*

Projekty realizowane dla mieszkańców gminy w perspektywie budżetowej 2007 – 2013 przez podmioty mające siedzibę na terenie Gminy Bobrowniki spoza sektora publicznego, współfinansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego:

- ***Ziemia lasom wydarta (2009 r.) polegający na wsparciu 21 uczniów uczęszczających do Szkoły Podstawowej w Rachcinie nieodpłatnymi dodatkowymi zajęciami pozalekcyjnymi z języka angielskiego zakończonymi wystawieniem sztuczki Little Red Ridinghood tj. Czerwony kapturek (wnioskodawca i podmiot wdrażający: Stowarzyszenie Rozwoju Sołectwa Rachcin),***
- ***Kierowca w OSP (2010 r.) polegający na wsparciu 14 osób nieodpłatnym kursem prawa jazdy kat. C (wnioskodawca i podmiot wdrażający: OSP Rachcin),***
- ***Pomysł na rozwój (2011 r.) polegający na wsparciu 10 osób nieodpłatnym kursem prawa jazdy kat. B i kursu komputerowego (wnioskodawca i podmiot wdrażający: OSP Rachcin),***

- *Pomysł na rozwój II* (2011 r.) polegający na wsparciu 18 osób nieodpłatnym kursem prawa jazdy kat. B i kursu komputerowego (wnioskodawca i podmiot wdrażający: OSP Rachcin),
- *Zgaś w sobie bezradność-pokieruj swoim życiem!* (2012 r.) polegający na wsparciu 14 osób nieodpłatnym kursem prawa jazdy kat. C (wnioskodawca i podmiot wdrażający: OSP Rachcin),
- *Więcej potrafię – łatwiej żyję (2014 r.)* polegający na wsparciu 62 osób zamieszkujących teren powiatów lipnowskiego i włocławskiego ziemskiego nieodpłatnymi formami wsparcia w postaci kursów prawa jazdy kat. C, C+E, spawania, obsługi wózka jezdniowego, doradztwa zawodowego, pośrednictwa pracy.

W realizowanych projektach Stowarzyszenie Rozwoju Sołectwa Rachcin i Ochotnicza Straż Pożarna w Rachcinie osiągnęły wskaźniki w ponad 100 %.

Operacje tzw. małe projekty współfinansowane ze środków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013 – Działanie Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju:

- *Wyposażenie świetlicy wiejskiej w Rachcinie* (2012 r.) – ogólnodostępna świetlica w remizie OSP Rachcin została wyposażona w meblowanie, zestawy nagłośnieniowy i kuchenny, serwis obiadowy, 3 stoły pingpongowe (kwota wsparcia: 10 696,84 zł.), podmiotem wdrażającym była Ochotnicza Straż Pożarna w Rachcinie,
- *Zakup instrumentów muzycznych dla orkiestry OSP Bobrowniki* (2013 r.) – orkiestra strażacka uzupełniła posiadane wyposażenie w instrumenty przy kwocie wsparcia (kwota wsparcia: 10 098,20 zł.), podmiotem wdrażającym była Ochotnicza Straż Pożarna w Bobrownikach.

9.7. Komplementarność źródeł finansowania

Działania planowane do wykonania będą współfinansowane z różnych źródeł. Przewiduje się finansowanie w oparciu o uzupełniające się środki z Europejskiego Funduszy Rozwoju Regionalnego (EFRR) oraz Europejskiego Funduszu Społecznego, a także Funduszu Spójności (FS) oraz środków własnych gminy Bobrowniki.

W sferze publicznej zakłada się udział środków z Budżetu Gminy, Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko – Pomorskiego 2014-2020 jak i PROW lub WFOŚiGW (przede wszystkim w kontekście gospodarki wodno-ściekowej). Na każdym wyznaczonym obszarze rewitalizacji zaplanowane zostały działania miękkie, które wraz z projektami infrastrukturalnymi będą pozytywnie wpływały na niwelowanie zdiagnozowanych problemów społecznych. Dodatkowo finansowanie zostało dobrane w taki sposób aby jak najefektywniej zrealizować cele Programu Rewitalizacji dla gminy Bobrowniki na lata 2018-2023.

10. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców oraz innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji

Włączanie mieszkańców w proces tworzenia *Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Bobrowniki na lata 2018-2023* rozpoczęto cyklem paneli obywatelskich, które zorganizowano w następujących wsiach: Białe Błota (19 września 2016 r.), Bobrownickie Pole (28 września 2016 r.), Bobrowniki (29 września 2016 r.), Brzustowa (20 września 2016 r.), Gnojno (26 września 2016 r.), Polichnowo (21 września 2016 r.), Rachcin (27 września 2016 r.), Stare Rybitwy (22 września 2016 r.), Stary Bógpomóż (26 września 2016 r.). We wszystkich panelach obywatelskich na terenie w/w sołectw uczestniczyło 360 mieszkańców. Wszyscy wypełnili ankiety. Wersję elektroniczną ankiet udostępniono dnia 16 października 2016 r. Łącznie wpłynęło 360 egzemplarzy ankiety "wskaż inwestycje" i 360 egz. ankiety "wskaż szkolenia". Do dnia 2 grudnia 2016 r. wpłynęło łącznie 145 ankiet "wskaż szkolenia" i 145 ankiet "wskaż inwestycje". W trakcie paneli wszyscy uczestnicy zostali zaproszeni na poczęstunek sfinansowany w ramach realizacji projektu *Wyznaczenie obszaru zdegradowanego na terenie Gminy Bobrowniki wraz z opracowaniem Gminnego Programu Rewitalizacji ze środków Unii Europejskiej w ramach POPT*. Ankiety wypełniło łącznie 505 mieszkańców Gminy Bobrowniki zamieszkujących wszystkie miejscowości z terenu naszej gminy.

Na zdjęciu po lewej panel obywatelski dotyczący tworzenia Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Bobrowniki, Remiza OSP Bobrowniki, 29 września 2017 r.

Na zdjęciu po prawej panel obywatelski dotyczący tworzenia Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Bobrowniki, Remiza OSP Rachcin, 27 września 2017 r.

bip.ugbobrowniki.pl/wiadomosci/1/wiadomosc/342931/ankieta_wstepna_do_sporzadzenia_gminnego_programu_rewitalizacji_

Witamy na Facebooku bluzka Nike bawełniany Nowa karta Włocławski Portal Int:

Menu główne

- Dane teleadresowe
- Nasza lokalizacja
- Stanowiska
- Oświadczenia majątkowe
- Wykaz spraw
- Struktura urzędu
- Organy
- Komisje
- Jednostki podległe
- Jednostki pomocnicze
- Druki dla PETENTA
- Prawo lokalne
- Stan majątkowy
- Nieruchomości
- Wybory
- Praca
- Obwieszczenia
- Ostrzeżenia meteo i hydro
- Ochrona środowiska
- Rejestr instytucji Kultury
- Zamówienia Publiczne
- Prawo miejscowe

Aktualności [zobacz archiwum »](#)

« Poprzednia « powrót do listy Następna »

Ankieta wstępna do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji - inwestycje

Przygotowywany Gminny Program Rewitalizacji zawierać będzie listę inwestycji priorytetowych dla naszej Gminy. Wypowiedz się na ten temat wybierając lub wskazując własne pomysły na inwestycje.

Wypełnione ankiety przyjmujemy w Sekretariacie Urzędu Gminy Bobrowniki, Urząd Gminy Bobrowniki, ul. Nieszawska 10, budynek B, pokój nr 24 od poniedziałku do piątku w godz. 8.00 – 14.00 lub elektronicznie pod adresem projekty@ugbobrowniki.pl.

TERMIN SKŁADANIA ANKIET UPŁYWA 2 GRUDNIA br. o godz. 14.00

Załączniki:

[ankieta_wskaz_priorytetowe_inwestycje.doc](#) [85 KB]

[Do góry](#)

Data wytworzenia dokumentu: 16.10.2016 r.
Dokument wytworzony przez: Referat Gospodarki Gruntami Inwestycji i Spraw Gospodarczych
Osoba odpowiedzialna za treść dokumentu: Karol Kostrzewski
Data wprowadzenia dokumentu do BIP: 16 października 2016 13:11
Dokument wprowadzony do BIP przez: Karol Kostrzewski
Ilość wyświetleń: 275

16 października 2016 13:11 Karol Kostrzewski - Dodanie załącznika [ankieta_wskaz_priorytetowe_inwestycje.doc] do dokumentu. (Dokument opublikowany)

16 października 2016 13:11 Karol Kostrzewski - Dodanie dokumentu. (Dokument opublikowany)

Ankieta "wskaz inwestycje" udostępniona na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu Gminy Bobrowniki

[Mapa strony](#)
[Instrukcja obsługi](#)
[Redakcja biuletynu](#)
[Rejestr zmian](#)
[Wyszukiwarka](#)
[Przetargi](#)
[Oferty Inwestycyjne](#)
[Komunikaty](#)
[Aktualności](#)

[Biuletyn Informacji Publicznej](#) | Czwartek, 1 lutego 2018 | <http://bip.ugbobrowniki.pl> | [A](#) [A](#) [A](#) | [W](#) [P](#) [D](#) [R](#)

Jesteś: [Strona główna](#) » [Aktualności](#) » [Ankieta wstępna do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji - wskaź szkolenia...](#)

Menu główne

- Dane teleadresowe
- Nasza lokalizacja
- Stanowiska
- Oświadczenia majątkowe
- Wykaz spraw
- Struktura urzędu
- Organy
- Komisje
- Jednostki podległe
- Jednostki pomocnicze
- Druki dla PETENTA
- Prawo lokalne
- Stan majątkowy
- Nieruchomości
- Wybory
- Praca
- Obwieszczenia
- Ostrzeżenia meteo i hydro
- Ochrona środowiska
- Rejestr Instytucji Kultury

Aktualności [zobacz archiwum »](#)

[« Poprzednia](#)
[« powrót do listy](#)
[Następna »](#)

Ankieta wstępna do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji - wskaź szkolenia / kwalifikacje

Przygotowywany Gminny Program Rewitalizacji zawierać będzie listę szkoleń, kursów i innych nieodpłatnych form wsparcia, które będziemy chcieli skierować do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i zamierzających zyskać dodatkowe kwalifikacje lub umiejętności. Wypowiedz się na ten temat wybierając lub wskazując formy wsparcia. Konsultacje społeczne w tej sprawie trwać będą do 2 grudnia 2016 r.

Załączniki:

[ankieta_wstepna_do_sporzadzenia_gminnego_programu_rewitalizacji__szkolenia__kwalifikacje.docx](#) [77.32 KB]

[Do góry](#)

Data wytworzenia dokumentu: **16.10.2016 r.**
 Dokument wytworzony przez: **Referat Gospodarki Gruntami Inwestycji i Spraw Gospodarczych**
 Osoba odpowiedzialna za treść dokumentu: **Karol Kostrzewski**
 Data wprowadzenia dokumentu do BIP: **16 października 2016 13:18**
 Dokument wprowadzony do BIP przez: **Karol Kostrzewski**
 Ilość wyświetleń: **255**

16 października 2016 13:18 Karol Kostrzewski - Dodanie załącznika [ankieta_wstepna_do_sporzadzenia_gminnego_programu_rewitalizacji__szkolenia__kwalifikacje.docx] do dokumentu. (Dokument opublikowany)
16 października 2016 13:18 Karol Kostrzewski - Dodanie dokumentu. (Dokument opublikowany)

Ankieta "wskaź szkolenia" udostępniona na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu Gminy Bobrowniki

Ankieta wstępna do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji - szkolenia / kwalifikacje

Jestem (zaznacz "X") – ☐ kobieta ☐ mężczyzną

Jestem w wieku: ☐ 18-30 lat, ☐ 31-50 lat, ☐ powyżej 50 lat

Mam wykształcenie ☐ gimnazjalne lub poniżej, ☐ ponadgimnazjalne, ☐ pomaturalne, ☐ wyższe

Wskaż znakiem X nie więcej niż 3 szkolenia/kwalifikacje, dzięki którym można szybciej poprawić swoją sytuację na naszym rynku pracy:

☐	Prawo jazdy kat. C
☐	Prawo jazdy kat. C+E
☐	Prawo jazdy kat. B
☐	Prawo jazdy kat. D (na autobusy)
☐	Kurs kwalifikacji wstępnej
☐	Kurs ADR
☐	Kurs HDS
☐	Konserwator wózków jezdniowych
☐	Operator wózków jezdniowych
☐	Kurs Catering
☐	Kelner - barman
☐	Kurs energetyczny
☐	Operator piłarki
☐	Pilarz - drwal
☐	Opiekunka dla osób starszych
☐	Opiekunka z elementami masażu
☐	Opiekunka z językiem obcym
☐	Pracownik remontowo - budowlany
☐	spawacz TIG
☐	spawacz MAG
☐	spawacz MIG
☐	język angielski - poziom A1 i A2 (słuchacz początkowy)
☐	język angielski - poziom B1 i B2 (słuchacz samodzielny)
☐	język angielski - poziom C1 i C2 (słuchacz zaawansowany)
☐	Kurs obsługi MS Office
☐	Kurs Inspektora ochrony p.poż.
☐	uprawnienia Stowarzyszenia Elektryków Polskich (najlepiej jeśli masz wykształcenie średnie techniczne: automatyk, mechanik lub elektromechanik).
☐	Inne (wypisz co najmniej trzy jeśli nie zaznaczyłeś żadnej z powyższych "opcji"):

Wypełnione ankiety przyjmujemy w Sekretariacie Urzędu Gminy Bobrowniki,
Urząd Gminy Bobrowniki, ul. Nieszawska 10, budynek B, pokój nr 24
od poniedziałku do piątku w godz. 8.00 – 14.00

lub elektronicznie pod adresem projekty@ugbobrowniki.pl.

TERMIN SKŁADANIA ANKIET UPŁYWA 2 GRUDNIA br. o godz. 14.00

Dziękujemy za wypełnienie ankiety!

Projekt Wyznaczenie obszaru zdegradowanego na terenie Gminy Bobrowniki wraz z opracowaniem Gminnego Programu Rewitalizacji współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna

Ankieta wstępna do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji - inwestycje

Postaw znak X w pustej rubryce obok nie więcej niż 3 inwestycji, które Twoim zdaniem powinny być priorytetem dla Gminy Bobrowniki w przygotowywanym Gminnym Programie Rewitalizacji:

☐	Budowa sieci kanalizacyjnej w miejscowości Bobrowniki wraz z modernizacją hydroforni i stacji uzdatniania wody lub innymi inwestycjami dotyczącymi sieci wodociągowej
☐	Budowa przydomowych biologicznych oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Bobrowniki
☐	Utworzenie ciągu komunikacyjnego Bobrowniki – Lochocin przez przebudowę drogi gminnej we wsi Gnojno
☐	Połączenie szosy Bobrowniki – Włocławek z drogami asfaltowymi we wsi Lisek przez przebudowę drogi gminnej we wsi Stara Rzeczna
☐	Przebudowa dróg gminnych na osiedlu Podzamcze w Bobrownikach
☐	Przebudowa dróg gminnych w drugiej co do wielkości wsi Gminy – Bobrownickim Polu
☐	Przebudowa drogi gminnej – Twoja propozycja:
☐	Zagospodarowanie ruin gotyckiego zamku w Bobrownikach – budowa przystani w pobliżu ruin
☐	Zagospodarowanie ruin gotyckiego zamku w Bobrownikach – utworzenie bulwaru w otoczeniu zamku
☐	Zagospodarowanie ruin gotyckiego zamku w Bobrownikach – punkt widokowy, wyrównanie placu w obrębie dawnego dziedzińca
☐	Zagospodarowanie ruin gotyckiego zamku w Bobrownikach – skromne odpowiedniki amfiteatru lub muszli koncertowej
☐	Zagospodarowanie ruin zamku w Bobrownikach – Twoja propozycja:
☐	Utworzenie siłowni zewnętrznych w sołectwach posiadających grunty stanowiące własność gminną
☐	Utworzenie placów zabaw przy budynkach szkolnych na terenie Gminy Bobrowniki
☐	Termomodernizacja (ocieplenie) gminnych budynków użyteczności publicznej (szkoły, przedszkole, urząd)
☐	Utworzenie Klubu Samopomocy lub świetlicy środowiskowej lub Gminnego Domu Kultury przez rozbudowę budynku szkoły Podstawowej im. Karola Wojtyły w Bobrownikach
☐	Utworzenie Klubu Samopomocy lub świetlicy środowiskowej lub Gminnego Domu Kultury przez rozbudowę budynku Urzędu Gminy Bobrowniki
☐	Utworzenie Klubu Samopomocy lub świetlicy środowiskowej lub Gminnego Domu Kultury przez budowę nowego, odrębnego obiektu w miejscowości Bobrowniki
☐	Inna inwestycja priorytetowa – jaka ?

Wypełnione ankiety przyjmujemy w Sekretariacie Urzędu Gminy Bobrowniki,
Urząd Gminy Bobrowniki, ul. Nieszawska 10, budynek B, pokój nr 24
od poniedziałku do piątku w godz. 8.00 – 14.00
lub elektronicznie pod adresem projekty@ugbobrowniki.pl.
TERMIN SKŁADANIA ANKIET UPŁYWA 2 GRUDNIA br. o godz. 14.00
Dziękujemy za wypełnienie ankiety!

Projekt Wyznaczenie obszaru zdegradowanego na terenie Gminy Bobrowniki wraz z opracowaniem Gminnego Programu Rewitalizacji współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna

Spśród 505 ankietowanych mieszkańców Gminy Bobrowniki najwięcej tj. 420 osób wskazało "Zagospodarowanie ruin zamku w Bobrownikach - Twoja propozycja" (dla ankiety "wskaż inwestycje") zaś dla ankiety "wskaż szkolenia" najwięcej osób tj. 151 zaznaczyło prawo jazdy kat. C, 201 prawo jazdy kat. B, 168 - prawo jazdy kat. C+E. 261 osób w rubryce "inna inwestycja priorytetowa - jaka?" wpisało jako priorytetowe utworzenie Klubu Seniora w Bobrownikach.

W trakcie spotkań z mieszkańcami i wypełniania ankiet wypracowana została koncepcja przeprowadzenia paneli obywatelskich w drugim cyklu z podziałem na grupy interesariuszy z sektora prywatnego, publicznego i społecznego. Jednak w ramach projektu *Wyznaczenie obszaru zdegradowanego na terenie Gminy Bobrowniki wraz z opracowaniem Gminnego Programu Rewitalizacji* odbył się również drugi cykl paneli obywatelskich w marcu 2017 r. W związku z powyższym zorganizowano 9 spotkań z poszczególnymi grupami interesariuszy:

- 1) Kołami Kobiet,
- 2) Sportowcami,
- 3) Przedsiębiorcami z miejscowości Bobrowniki,
- 4) Pozostałymi Przedsiębiorcami z Gminy Bobrowniki
- 5) Grupą złożoną z Sołtysów, Członków Rady Gminy i Rad Sołeckich,
- 6) Pozostałymi organizacjami społecznymi (OSP, stowarzyszeniami),
- 7) Mieszkańcami podobszaru rewitalizacji Bobrowniki,
- 8) Mieszkańcami podobszaru rewitalizacji Rachcin,
- 9) Pozostałymi mieszkańcami Gminy zainteresowanymi tematyką rewitalizacji.

Po zakończeniu drugiego cyklu spotkań zorganizowano w dniu 31 marca 2017 r. konferencję podsumowującą w Remizie OSP Bobrowniki. Przedłożono mieszkańcom program rewitalizacji po zakończeniu konsultacji. Dokument stał się projektem uchwały Rady Gminy i 18 kwietnia 2017 r. został opublikowany na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu Gminy Bobrowniki.

Przedmiotem troski podmiotów wdrażających projekty rewitalizacyjne będzie dbałość o łączenie i uzupełnianie wsparcia środkami zewnętrznymi z wykluczeniem podwójnego dofinansowania. Połączenie środków dostępnych w Europejskim Funduszu Społecznym i Europejskim Funduszu Rozwoju Regionalnego pozwoli przez efekt synergii uzyskać korzystne efekty na obszarach zdegradowanych.

W Gminie Bobrowniki z powodzeniem wykorzystywano różne techniki i narzędzia partycypacyjne. W dwóch sołectwach na terenie Gminy Bobrowniki miały miejsce połączone z techniką spotkań władzy i mieszkańców inicjatywy uchwałodawcze tj. w Bobrownikach i Rachcinie przy opracowaniu planów rozwoju tych miejscowości, które umożliwiły pozyskanie środków zewnętrznych. Szeroko zastosowano informowanie na stronach urzędu. Odbywa się partycypacja społeczna przez kontakty mieszkańców na Sesji Rady Gminy i bieżącym monitorowaniem postępów w zakresie ich realizacji.

Urzeczywistniając projekty rewitalizacyjne władze Gminy zamierzają wykorzystać modele współpracy wypracowane w w/w technikach partycypacji jak i gotowe są do stosowania innych technik, np. konsultacji społecznych lub paneli obywatelskich z udziałem przedstawicieli ngo i firm. Wyniki zaangażowania społeczności lokalnej w realizację projektu uwzględnione będą przez akceptację dokonywaną z udziałem wójta i radnych.

Pod względem uzupełnienia partycypacji społecznej zamierza się kontynuować organizację wydarzeń integracyjnych sprzyjających tworzeniu platform współpracy sektora społecznego z sektorem gospodarczym i publicznym. W tym celu Gminy Bobrowniki zamierza organizować wydarzenia integracyjne dla umacniania więzi międzyludzkich. Położone przy ruinach zamku w Bobrownikach gminne miejsce rekreacji i wypoczynku latem – podobnie jak w minionych latach – wypełniać się będzie przedstawicielami interesariuszy z sektora publicznego, gospodarczego i społecznego przy okazji Dnia Bobrownik, Gminno-Parafialnych Dożynek lub wydarzeń integracyjnych o zasięgu szerszym, którymi w poprzednich latach była Powiatowa Sołtysiada Bobrowniki 2016 lub Diecezjalno-Powiatowe Dożynki Bobrowniki 2015).

W miarę potrzeby pracownicy Urzędu Gminy Bobrowniki przeprowadzać będą oddzielne konsultacje z każdą grupą interesariuszy tj. rolnikami, przedsiębiorcami, mieszkańcami sołectw na zebraniach wiejskich, kołami kobiet, władzami lokalnych OSP i innych stowarzyszeń, w tym działaczy sportowych. Partycypować będzie mógł każdy obywatel lub grupa mająca wyznaczony do osiągnięcia cel i wskazaną lub wypracowaną metodę jego osiągnięcia. Okazją do kontynuacji idei paneli obywatelskich będą zebrania wiejskie przy uchwalaniu dorocznego funduszu sołectkiego.

Podstawowym mechanizmem włączania mieszkańców będzie przekaz informacji za pośrednictwem prasy, lokalnego radia, portali społecznościowych, a przede wszystkim posiadanej strony internetowej www.ugbobrowniki.pl oraz Biuletynu Informacji Publicznej. Filarem działań rewitalizacyjnych będą

organizacje pozarządowe prowadzące aktywną działalność społeczną, gotowe do urzeczywistnienia zamierzeń ekonomii społecznej.

Zakłada się następujący podział zadań przy wdrażaniu założeń Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Bobrowniki na lata 2018-2023:

- realizację projektów *Utworzenie klubu młodzieżowego przy świetlicy wiejskiej w Rachcinie, Adaptacja budynku po byłej szkole podstawowej w Rachcinie na klub młodzieżowy* przez Ochotniczą Straż Pożarną w Rachcinie doświadczoną w realizacji projektów w minionej perspektywie budżetowej tj. 2007-2013.

11. Szacunkowe ramy finansowe w odniesieniu do głównych i uzupełniających projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Główne przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Obszar rewitalizacji (nr / nazwa)	Termin realizacji	Typ projektu	Przedsięwzięcie (nr / nazwa)	Podmiot realizujący projekt	Szacowana wartość projektu [zł.]	Poziom dofinansowania		Źródło finansowania				Działanie SZOOP RPO	Poddziałanie SZOOP RPO	Zintegrowanie
						%	zł.	środki publiczne			środki prywatne [zł.]			
								EFS [zł.]	EFRR [zł.]	Inne [zł.]				
Nr 1 - Bobrowniki	2020 - 2023	S	1) Utworzenie świetlicy środowiskowej w Bobrownikach	Gmina Bobrowniki w partnerstwie z Kołem Kobiet Bobrowniki i OSP Bobrowniki	50 000,00	-	-	0	0	0	50 000,00	-	nie dotyczy	
Nr 1 - Bobrowniki	2020 - 2023	S	2) Spotkania z książką	Gmina Bobrowniki	30 000,00	-	-	0	0	0	30 000,00	-	nie dotyczy	
Nr 1 - Bobrowniki	2020 - 2023	S	3) Żywe lekcje historii	Gmina Bobrowniki	30 000,00	-	-	0	0	0	30 000,00	-	nie dotyczy	
Nr 1 - Bobrowniki	2019	P-F	4) likwidacja przestrzeni zdegradowanej poprzez zabezpieczenie murów, przeprowadzenie prac zabezpieczających mury, prac konserwatorskich i	Gmina Bobrowniki	150 000,00	-	-	0	0	0	150 000,00	-	nie dotyczy	3

			udostępnienie mieszkańcom											
Nr 1 - Bobrowniki	2019	S	5) Kompetencje kluczowe przyszłością	Gmina Bobrowniki	615 277,73	55	522 986,07	522 986,07	0	92 291,66	0	10.2	nie dotyczy	
Nr 2 - Rachcin	2020 - 2023	S	6) Utworzenie klubu młodzieżowego przy świetlicy wiejskiej w Rachcinie	OSP Rachcin	100 000,00	85	85 000,00	85 000,00	0	15 000,00	0	11.1	nie dotyczy	
Nr 2 - Rachcin	2019	P-F	8) Adaptacja budynku po byłej szkole podstawowej w Rachcinie na klub młodzieżowy	OSP Rachcin	1 076 470,59	85	915 000,00	0	915 000,00	818 167,26	0	7.1	nie dotyczy	7

Tab. 20 Szacunkowe ramy finansowe w odniesieniu do głównych projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych

12. System zarządzania realizacją programu rewitalizacji

Centralną rolę kierowniczą w urzeczywistnianiu założeń programu mieć będzie Urząd Gminy Bobrowniki, ponieważ etatowi pracownicy urzędu lub jednostek organizacyjnych będą kierować działaniami rewitalizacyjnymi, posiadają kompetencję, wiedzę oraz umiejętności niezbędne z perspektywy realizacji rewitalizacji. Pracownicy urzędu posiadają możliwość wzajemnej wymiany informacji, regulaminowo określony sposób podejmowania decyzji oraz zaplecze techniczne i funkcjonalne do wykonywania projektów. Przewiduje się, że szkolenia zmierzające do poprawy sytuacji zawodowej oraz rozwiązania problemu wykluczenia społecznego osób starszych zamkną się w przeciągu 24 miesięcy. Zarówno w przypadku Bobrownik jak i Rachcina zakłada się prowadzenie nieprzerwanej działalności (świetlica środowiskowa w Bobrownikach, , klub młodzieżowy w Rachcinie. Realizacja będzie określona przez pomiar wskaźników. Najpierw zrealizowane zostaną działania inwestycyjne, ponieważ bez ich realizacji niemożliwe będą do urzeczywistniania zamierzenia społeczne.

Wraz z zakończeniem programu nastąpi badanie ankietowe wśród mieszkańców i określenie zasadności kontynuacji działań aktywizacyjnych. Jeśli program rewitalizacji uznany będzie za istotny element społecznego rozwoju pojawi się możliwość wykorzystania wypracowanych w programie instrumentów do szerokiej działalności w zakresie rozwoju społeczeństwa.

System zarządzania programem stanowić będą:

- Wójt Gminy
- Podinspektor ds. inwestycji, programów, projektów i promocji jako koordynator
- Rada Rewitalizacji

Potencjał koordynatora wzmocniony będzie współpracą z referatami urzędu gminy i jednostkami organizacyjnymi. Zadania koordynatora:

- współpraca z sektorem społecznym,
- przygotowania projektów do konkursów RPO,
- monitoring programu,
- przygotowanie informacji dla Wójta i Rady Rewitalizacji

Organizacja spotkań na temat rewitalizacji, ze szczególnym uwzględnieniem zebrań wiejskich,

- obsługa strony internetowej,
- zgłaszanie konieczności zmian programu w sytuacji konieczności ich wprowadzenia.

Jeśli Wójt Gminy Bobrowniki podejmie taką decyzję część ze wskazanych wyżej zadań może być powierzona innym pracownikom urzędu gminy lub jednostek organizacyjnych.

Forma współpracy koordynatora z Radą Rewitalizacji, Radą Gminy, Wójtem, sołtysami, przedstawicielami sektora społecznego i gospodarczego, określona zostanie zarządzeniem wójta.

Wójt Gminy zorganizuje prace w urzędzie i jednostkach organizacyjnych na zasadach umożliwiających sprawne wdrażanie założeń programu. Wójt formalnie występować będzie z wnioskami o dofinansowanie projektów, podpisywać umowy o dofinansowanie przy kontrasygnacie skarbnika. Wójt podejmie współpracę z koordynatorem i Radą Rewitalizacji.

Powołanie Rady Rewitalizacji nastąpi niezwłocznie po wpisie programu rewitalizacji do wojewódzkiego wykazu programów rewitalizacji. Rada będzie ucieleśnieniem partycypacji społecznej w urzeczywistnianiu założeń rewitalizacji. O udział w pracach rady będą proszeni: Przewodniczący Rady Gminy, radni gminy z miejscowości stanowiących obszar rewitalizacji, przedstawiciele sektora NGO z obszaru rewitalizacji, przedstawiciele sektora gospodarczego, inni zainteresowani wdrażaniem założeń programu, o ile wystąpi zasadność ich udziału w pracach rady, co podlegać będzie ocenie koordynatora. Ponadto w skład Rady Rewitalizacji wejdą dwaj mieszkańcy - po jednym z Bobrownik i Rachcina będący mieszkańcami podobszarów rewitalizacji Bobrowniki i Rachcin, wybrani zwykłą większością głosów na pierwszych po umieszczeniu programu rewitalizacji w wykazie zebraniu wiejskim w każdej z miejscowości stanowiących obszar rewitalizacji. Przewodniczącym Rady Rewitalizacji będzie koordynator. Zakończenie prac rady nastąpi wraz ze schyłkiem ostatnich projektów rewitalizacyjnych.

Zadaniem Rady Rewitalizacji będzie szeroko rozumiane doradztwo dla koordynatora rewitalizacji.

Informacja i promocja nastąpią przez działania określone w rozdziale „Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców oraz innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji”.

13. System monitoringu i oceny skuteczności działań oraz system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu Programu Rewitalizacji.

Jednostką odpowiedzialną za monitorowanie będzie podinspektor ds. inwestycji, programów, projektów i promocji zatrudniony w Urzędzie Gminy Bobrowniki. Nie zamierza się zlecać monitoringu podmiotom zewnętrznym. Udział w monitoringu mieć będą obligatoryjnie sołtysi Bobrownik i Rachcina.

Monitorowanie i ocena skuteczności nastąpią w oparciu o:

- wywiad bezpośredni z uczestnikami programów, monitorowanie za pomocą wskaźników wskazanych w Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez społeczność Lokalnej Grupy Działania Gmin Dobrzyńskich Region Południe.

Zakłada się przeprowadzenie monitoringu co najmniej raz w roku przez zestawienie danych ze źródeł wyżej określonych. Do celów publikacji raportów służyć będzie zakładka REWITALIZACJA na stronie Urzędu Gminy Bobrowniki www.ugbobrowniki.pl. Wszyscy radni otrzymają każdorazowo sporządzone raporty. Ponadto raz w kwartale podinspektor ds. inwestycji, projektów, programów i promocji będzie przekazywał do IŻ RPO sprawozdania z informacjami o postępach w likwidowaniu lub ograniczaniu stanu kryzysowego. Sprawozdanie obejmować będzie zarówno aktualnie osiągnięte wartości w zestawieniu z pierwotnymi wartościami wskaźników (wartościami bazowymi) jak i informacje o niedostatkach w efektywności działań rewitalizacyjnych.

Ocena skuteczności działań oraz system wprowadzania modyfikacji w ramach programu

Regularna kontrola wykonywania programu będzie podstawą oceny skuteczności przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Zakłada się, że wskaźniki docelowe w kontekście „eliminacji lub ograniczania negatywnych zjawisk” powinny zostać urzeczywistnione co najmniej w przeciągu 15 miesięcy.

Przeprowadzenie monitoringu końcowego pozwoli na koordynację stopnia osiągnięcia realizacji wyznaczonych w programie rewitalizacji celów. Odpowiedzialnością za przeprowadzenie tego zadania obarczony będzie Koordynator przy wykorzystaniu utworzonego formularza ewaluacji w cyklach półrocznych w oparciu o homogeniczne narzędzia ocen. Dodatkowo spoczywać na nim będzie obowiązek przygotowywania sprawozdań w okresach kwartalnych odnośnie wskaźników produktu i rezultatu, które przekazywane będą do Instytucji Zarządzającej raz na dwa lata. Stworzona w ten sposób dokumentacja pozwoli na stworzenie prawidłowego punktu odniesienia do przeprowadzania działań w kolejnych latach procesu rewitalizacji pozwalając na uzyskanie pożądanego kierunku i omijania pomyłek. Sytuacje, w których wymagane będą zmiany w programie:

- zdiagnozowanie kolejnych potrzeb będących podstawą do zmiany zakresu interwencji,
- przemian społecznych w gminie, zwłaszcza w kontekście potencjału rewitalizowanych obszarów, w tym przede wszystkim obiektywny odbiór rzeczywistości w zakresie braku możliwości wykonania zdefiniowanych w programie wskaźników,
- zmian w podstawach finansowania programu i jego założeń,
- odmiennej niż zakładana sytuacji zaangażowania sektora społecznego w urzeczywistniania założeń rewitalizacji,
- braku zadowolenia mieszkańców miejscowości stanowiących obszar rewitalizacji z przebiegu procesu rewitalizacji (skargi na zebraniach wiejskich, w urzędzie gminy),

- sugestie interesariuszy w zakresie konieczności zmian w programie (zastosowanie formuły konsultacji społecznych dla uzyskania pełnego obrazu oczekiwań interesariuszy, mieszkańców),
- pojawienia się sytuacji negatywnie wpływających i znacznie ograniczających możliwości urzeczywistnienia założeń programu i osiągnięcia wskaźników.

W sytuacji zaistnienia konieczności dokonania zmian w programie zmiany wprowadzi Rada Gminy Bobrowniki na wniosek Wójta Gminy Bobrowniki. W przypadku zaistnienia konieczności wprowadzenia znaczących zmian merytorycznych, w tym ograniczenia działań przewidzianych do wykonania, wskaźników, zastosowanie znajdzie przeprowadzenie konsultacji społecznych. W przypadku zmian formalnych lub technicznych nie wymaga się przeprowadzenia konsultacji społecznych, również przy zmianie partnerów, w tym rezygnacji ze współpracy pomiędzy gminą, a daną organizacją sektora społecznego, co nie będzie wymagać zmian w Lokalnym Programie Rewitalizacji.

14. Wykaz tabel, map i wykresów

TABELE

Tabela 1. Wykaz miejscowości Gminy Bobrowniki	22
Tabela 2. Wskaźnik przestępstw kryminalnych na 1000 mieszkańców.....	24
Tabela 3. Skuteczność kształcenia dzieci na poziomie gimnazjalnym na obszarze gminy Bobrowniki	25
Tabela 4. Zestawienie udziału przestrzeni zdegradowanej w powierzchni ogólnej danego obszaru dla obszaru północnego gminy Bobrowniki	26
Tabela 5. Analiza wskaźnikowa gminy Bobrowniki celem wyznaczenia obszaru zdegradowanego na Obszarze Północnym	27
Tabela 6. Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze	28
Tabela 7. Skuteczność kształcenia dzieci na poziomie gimnazjalnym na Obszarze Południowym gminy Bobrowniki	29
Tabela 8. Liczba budynków/budowli, których stan konstrukcji ogranicza lub uniemożliwia ich użytkowanie względem ogółu tych obiektów na danym obszarze	29
Tabela 9. Analiza wskaźnikowa gminy Bobrowniki celem wyznaczenia obszaru zdegradowanego na Obszarze Południowym.....	30
Tabela 10. Zawężenie obszaru zdegradowanego na potrzeby wyznaczenia obszaru rewitalizacji	35
Tabela 11. Koncepcja rewitalizacji miejscowości Rachcin	52
Tabela 12. Koncepcja rewitalizacji miejscowości Bobrowniki	54
Tabela 13. Wskaźniki produktu i rezultatu Programu Rewitalizacji.....	58

MAPY

Mapa 1. Sieć dróg powiatowych w Gminie Bobrowniki.....	17
Mapa 2. Obszar zdegradowany gminy Bobrowniki	32
Mapa 3. Obszar rewitalizacji gminy Bobrowniki	36

SCHEMATY

Schemat 1. Metodologia wyznaczenia obszaru zdegradowanego Gminy Bobrowniki	22
Schemat 2. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji	33
Schemat 3. Problemy oraz cele i kierunki Programu Rewitalizacji dla podobszaru rewitalizacji Bobrowniki.	57
Schemat 4. Problemy oraz cele i kierunki Programu Rewitalizacji dla podobszaru rewitalizacji Rachcin.	57

WYKRESY

Wykres 1. Struktura wieku na obszarze sołectwa Bobrowniki	38
---	----